



*Duurzaam
geproduceerd hout op
de Nederlandse markt
in 2008*

*Jan Oldenburger
Annemieke Winterink
Nico Leek*

Wageningen, april 2010

*Duurzaam
geproduceerd hout op
de Nederlandse markt
in 2008*

*Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het
ministerie van VROM*

*Jan Oldenburger
Annemieke Winterink
Nico Leek*

Wageningen, april 2010

Voor de productie van dit rapport is gebruik gemaakt van FSC-papier

INHOUDSOPGAVE

| | |
|--|-----------|
| VOORWOORD | 1 |
| SAMENVATTING | 3 |
| 1 INLEIDING | 5 |
| 1.1 Aanleiding | 5 |
| 1.2 Doelstelling | 5 |
| 1.3 Leeswijzer | 6 |
| 2 METHODE | 7 |
| 2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout | 7 |
| 2.2 Geïmporteerd hout met certificaat en hout afkomstig uit gecertificeerd bos | 7 |
| 2.3 Aantoonbaar legaal hout | 8 |
| 2.4 Vaststellen houtgebruik in de bouw en GWW | 9 |
| 2.5 Benaderde bedrijven | 9 |
| 2.6 Respons | 12 |
| 2.7 Berekening van de volumes | 13 |
| 3 RESULTATEN HOUT | 15 |
| 3.1 Totaal volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt in 2008 | 16 |
| 3.2 Rondhout uit het Nederlandse bos | 19 |
| 3.3 Gezaagd naaldhout | 21 |
| 3.4 Gezaagd loofhout (tropisch en gematigd) | 22 |
| 3.5 Plaatmaterialen | 24 |
| 3.6 Afzetmarkten van het gecertificeerde hout | 25 |
| 3.7 Beschikbaarheid gecertificeerde houtproducten op de Nederlandse markt | 28 |
| 3.8 Volume hout uit duurzaam beheerd bos zonder certificaat in 2008 | 29 |
| 3.9 Volume aantoonbaar legaal hout op de Nederlandse markt in 2008 | 30 |
| 4 RESULTATEN PULP EN PAPIER | 33 |
| 4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips | 33 |
| 4.2 Beschikbare hoeveelheid gecertificeerd papier op de Nederlandse markt | 34 |
| 5 PROGNOSE GECERTIFICEERD HOUTGEBRUIK IN 2011 | 37 |
| 5.1 Prognose gecertificeerd hout | 37 |
| 5.2 Prognose gecertificeerd papier en karton | 39 |
| 6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN | 41 |
| 6.1 Conclusies | 41 |
| 6.2 Aanbevelingen | 42 |

LITERATUUR

45

BIJLAGEN

47

VOORWOORD

In juni 2008 zijn de inkoopcriteria voor hout vastgesteld door de toenmalige minister van VROM, Jacqueline Cramer. Deze inkoopcriteria geven aan waar hout minimaal aan moet voldoen om volgens de Nederlandse overheid het predicaat duurzaam te krijgen. Het ministerie van VROM heeft de doelstelling geformuleerd dat vanaf 2010 bij alle inkopen door de rijksoverheid, waaronder ook hout- en houtproducten, duurzaamheid als zwaarwegend criterium moet worden meegenomen. Daarnaast heeft het kabinet zich tot doel gesteld dat in 2011 50% van al het hout op de Nederlandse markt duurzaam geproduceerd moet zijn.

Stichting Probos heeft in 2006 voor het ministerie van VROM een nulmeting uitgevoerd om in beeld te brengen hoeveel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout er in 2005 beschikbaar was op de Nederlandse markt. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout betrof toen 13,3%.

Dit rapport presenteert de resultaten van de tweede ronde van de monitoring "Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt". Tijdens deze monitoring is, in opdracht van het ministerie van LNV, voor het eerst ook in beeld gebracht hoeveel aantoonbaar legaal hout er in 2008 op de Nederlandse markt beschikbaar was. Dit rapport geeft dus een volledig overzicht van de beschikbaarheid van gecertificeerd hout, zowel aantoonbaar duurzaam als aantoonbaar legaal, op de Nederlandse markt in 2008. Daarnaast is ook geïnventariseerd hoeveel van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde hout voldoet aan de inkoopcriteria voor hout die door het ministerie van VROM zijn vastgesteld.

Het onderzoek is vanuit het ministerie van VROM begeleid door Lizet Quaak en Tjitske IJpma en vanuit het ministerie van LNV door Rob Busink.

Voor de realisatie van de enquêtes is dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning vanuit de diverse organisaties in de hout- en papiersector (o.a. Koninklijke VVNH, Koninklijk VNP, AVIH, EPV en VIGH). Alle bedrijven die aan deze monitoring hebben meegewerkt willen wij expliciet bedanken; zonder hun medewerking zou dit rapport niet tot stand zijn gekomen.

SAMENVATTING

Het Nederlands milieubeleid met betrekking tot hout is erop gericht duurzaam bosbeheer wereldwijd te bevorderen en het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt aanzienlijk te verhogen en het illegaal hout van de markt te weren. Daartoe richt het beleid zich specifiek op het stimuleren van duurzaam bosbeheer en het voorkomen van illegale houtkap en het duurzaam inkopen en aanbesteden van hout.

Om de Nederlandse overheid in staat te stellen haar beleid te toetsen is het belangrijk dat in beeld wordt gebracht hoeveel legaal en duurzaam geproduceerd hout er in 2008 op de Nederlandse markt beschikbaar is. In opdracht van de ministeries van VROM en LNV heeft Probos daarom deze monitoring uitgevoerd.

Het doel van dit project is inzicht verkrijgen in de voortgang ten opzichte van de doelstelling van de overheid dat 50% van het hout op de Nederlandse markt duurzaam is geproduceerd. Dit wil zeggen, dat in ieder geval het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt zichtbaar dient te worden. Daarnaast is het echter wenselijk om in te zoomen op specifieke doelstellingen en aandachtspunten in het overheidsbeleid m.b.t. legaal en duurzaam geproduceerd hout, zoals aantoonbaar legaal hout, hout uit tropische bossen en de toepassing van gecertificeerd hout binnen de bouw en GWW.

Voor de houtproducten is een onderscheid gemaakt in rondhoutproducten, gezaagd naaldhout, gezaagd tropisch hardhout en overig hardhout, plaatmaterialen, pulp, papier en karton. Bovendien is gevraagd naar de hoeveelheid hout dat wordt geïmporteerd uit gecertificeerd duurzaam beheerd bos, maar niet is voorzien van een certificaat.

De hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout en papier op de Nederlandse markt in 2008 is in beeld gebracht door enquêtes te versturen naar alle houtimporterende houthandelaren, papierproducenten, papierimporteurs en naar de verwerkers van Nederlands rondhout. Hiervoor is waar mogelijk samengewerkt met de verschillende brancheverenigingen.

Uit het onderzoek volgen hier de belangrijkste conclusies:

- *Gecertificeerd hout*
Het volume gecertificeerde houtproducten, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 2.180.000 m³ rhe. Dat is 33,8% van de totale hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal dat in ons land is verbruikt.
92% Van het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt voldoet aan de inkoopcriteria van de Nederlandse overheid.
- *Duurzaam geproduceerd hout*
Naast het volume gecertificeerd hout is er in 2008 nog 866.000 m³ rhe duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal zonder certificaat op de Nederlandse markt gekomen. Dit komt overeen met een marktaandeel van 13,4% van het totale houtverbruik.
- *Aantoonbaar legaal hout*
Het volume aantoonbaar legaal gezaagd tropisch hout, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 260.000 m³ rhe. Dat is 35,5% van de totale hoeveelheid gezaagd tropisch hardhout dat in ons land is verbruikt. 84% van dit volume voldoet aan de inkoopcriteria van de Nederlandse overheid.

- *Gecertificeerd hout binnen de bouw en GWW*
In Nederland gaat 74% van het gecertificeerde gezaagd hout en plaatmateriaal naar de bouw en GWW. Er is door Probos ingeschat dat er in 2008 ongeveer 3.000.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de bouw en GWW is verwerkt. Van dit volume is 51%, aan het begin van het bouwproces, voorzien van een certificaat.
- *Duurzaam geproduceerde pulp*
38% van de houtpulp die door de Nederlandse papier en kartonfabrieken wordt ingezet, is gecertificeerd en daarnaast is 20% van de pulp afkomstig uit gecertificeerd bos, maar heeft geen certificaat.
- *Gecertificeerd papier*
Er is in 2008 236.000 ton gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt gekomen. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 6% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.
- *Hout uit het Nederlandse bos*
Van de 448.000 m³ zonder schors (z.s.) rondhout, geogst in het Nederlandse FSC-bos, is 267.000 m³ z.s. door Nederlandse houtbedrijven (ca. 50.000 m³ z.s. voor de productie van papier) verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 13.200 m³ rhe gezaagd hout en 1.500 m³ z.s. paalhout met FSC certificaat op de Nederlandse markt gekomen.
- *Prognose voor 2011*
Het marktaandeel van gecertificeerd hout zal naar verwachting in 2011 43% bedragen. Dat is een toename van 9% ten opzichte van het marktaandeel in 2008. Voor het bereiken van deze groei moet het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt jaarlijks met 10% toenemen. Indien de Nederlandse producenten van pallets en kisten in de periode tot 2011 overgaan tot het verwerken van gecertificeerd hout dan kan het marktaandeel nog verder stijgen. Het aandeel gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt zal volgens de producenten en importeurs van papier en karton in 2011 zijn toegenomen tot 9%.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Nederlands milieubeleid met betrekking tot hout is erop gericht duurzaam bosbeheer wereldwijd te bevorderen en het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt aanzienlijk te verhogen. Daartoe richt het beleid zich specifiek op het stimuleren van duurzaam bosbeheer, het voorkomen van illegale houtkap en het duurzaam inkopen en aanbesteden van hout.

De rijksoverheid heeft de doelstelling geformuleerd om vanaf 2010 bij 100% van haar aankopen duurzaamheid als zwaarwegend criterium mee te nemen. Ook lagere overheden hebben zich gecommitteerd aan het duurzaam inkoopbeleid, zij het met iets minder hoge doelstellingen. Provincies en waterschappen gaan voor 50% en de gemeenten hebben zich tot doel gesteld voor 75% duurzaam in te kopen. Deze doelstellingen zijn ook van toepassing op het inkopen van hout en houtproducten.

In juni 2008 zijn door minister Cramer van VROM de inkoopcriteria voor duurzaam hout vastgesteld. De inkoopcriteria bevatten principes en criteria voor (1) duurzaam bosbeheer, (2) de handelsketen (CoC) en (3) het ontwikkelen, toepassen en beheren van certificeringssystemen. De Commissie Inkoop Hout (TPAC: Timber Procurement Assessment Committee) toetst verschillende certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer en handelsketen aan deze inkoopcriteria. Op deze wijze wordt bepaald welke certificaten voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout voldoen aan de eisen van de Nederlandse overheid. Op het moment van schrijven van dit rapport voldoen FSC, PEFC België, PEFC Duitsland, PEFC Finland, PEFC Oostenrijk en PEFC Zweden aan de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout van de Nederlandse overheid.

Voorzover er onvoldoende duurzaam geproduceerd hout wordt aangeboden op de markt moet in elk geval gebruik worden gemaakt van aantoonbaar legaal hout. Er zijn geen speciale inkoop criteria voor legaal hout vastgesteld. Het ministerie van VROM volgt hierbij het overheidsbeleid van het Verenigd Koninkrijk. Hout met één van de volgende certificaten wordt geaccepteerd als aantoonbaar legaal: **PEFC, FSC, CSA, SFI en MTCS**. Daarnaast wordt de legaliteitsverklaring **TLTV** en een **FLEGT**-licentie geaccepteerd als bewijs voor aantoonbaar legaal hout.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit project is inzicht verkrijgen in de voortgang ten opzichte van de doelstelling: 50% duurzaam hout in 2011. Dit wil zeggen dat in ieder geval het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt zichtbaar dient te worden. Daarnaast is het echter wenselijk om in te zoomen op specifieke doelstellingen en aandachtspunten in het overheidsbeleid m.b.t. duurzaam geproduceerd hout.

- a. Zo vormt legaal hout een eerste stap op weg naar duurzaam geproduceerd hout. Naast het stimuleren van duurzaam geproduceerd hout streeft het kabinet ernaar illegaal hout zoveel mogelijk van de Nederlandse markt te weren. Het is daarom wenselijk om ook het aandeel (aantoonbaar) legaal hout op de Nederlandse markt in kaart te brengen. Waarbij de nadruk ligt op gezaagd tropisch hardhout.

- b. Verder hebben problemen m.b.t. duurzaam bosbeheer voor een groot deel betrekking op tropische bossen. Extra aandacht dient daarom uit te gaan naar de helderheid en betrouwbaarheid van gegevens over duurzaam geproduceerd tropisch hout.
- c. Voor de rol van de overheid als inkoper is met name de bouwsector relevant. Het is daarom wenselijk om specifiek voor deze sector het aandeel duurzaam geproduceerd hout in kaart te brengen.
- d. Tenslotte gaat de 50% doelstelling in op aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout, dus hout mét Chain of Custody (CoC) certificering. De monitor 2005 liet echter zien dat een aanzienlijke hoeveelheid hout afkomstig is uit gecertificeerde bossen, maar zonder CoC-certificaat. Certificering van houtbedrijven is een belangrijk aandachtspunt voor VROM, in het bijzonder de certificering van aannemers waarmee de overheid contracten sluit. Het is daarom zinvol om in de analyse onderscheid te maken tussen aantoonbaar en niet-aantoonbaar duurzaam hout, maar dat wel afkomstig is uit gecertificeerd duurzaam beheerd bos.
- e. De overheid wil een inschatting van de te verwachten groei in het aanbod van duurzaam geproduceerd hout voor het jaar 2011.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de gevolgde methodiek beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten gepresenteerd voor de hoeveelheid duurzaam geproduceerd en aantoonbaar legaal hout dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten voor pulp en papier. Vervolgens geeft hoofdstuk 5 een prognose voor 2011. In hoofdstuk 6 worden tenslotte de conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

2 METHODE

In dit onderzoek is vanuit praktisch oogpunt gekozen voor de bronbenadering, d.w.z. aan het begin van de houtketen. Dit houdt in dat op de eerste plaats het volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout en houtproducten (o.a. plaatmateriaal, pulp en papier) in beeld is gebracht, dat door Nederlandse bedrijven in 2008 is geïmporteerd en/of geëxporteerd en door Nederlandse rondhoutverwerkers is geproduceerd en op de Nederlandse markt is gebracht.

Met de term bronbenadering wordt dus niet bedoeld dat de oogst van rondhout uit het bos als vertrekpunt wordt gehanteerd. Met uitzondering van de producten die als rondhoutproduct op de markt worden gebracht, denk aan ronde palen, hoort rondhout niet opgenomen te worden in de overzichten van gecertificeerde houtproducten. In dit onderzoek zijn namelijk de producten, die door de Nederlandse rondhoutverwerkers op de Nederlandse markt zijn gebracht, in beeld gebracht. Door zowel het rondhout, waarvan de producten zijn gemaakt, als de producten mee te nemen zou een dubbel telling ontstaan.

2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout

Duurzaam geproduceerd hout is in deze studie hout, dat afkomstig is uit bos dat is gecertificeerd volgens een certificeringssysteem, dat overeenkomt met de criteria uit de TPAS (Timber Procurement Assessment System). De Toetsingscommissie (TPAC) beoordeelt verschillende certificeringssystemen aan de hand van deze criteria. Hout dat gecertificeerd is volgens door de TPAC goedgekeurde systemen, wordt als duurzaam geproduceerd beschouwd. Ten tijde van het schrijven van dit rapport zijn dat de certificeringssystemen FSC international, PEFC België, PEFC Finland, PEFC Duitsland, PEFC Oostenrijk en PEFC Zweden. In de monitoring worden ook de nog niet-getoetste certificeringssystemen¹ meegenomen, omdat er op korte termijn nog meer certificeringssystemen worden getoetst. De volgende systemen, die met een eigen label op de markt kunnen komen, worden meegenomen: FSC, PEFC, CSA en SFI. Per certificeringssysteem wordt het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in beeld gebracht. Voor PEFC wordt tevens gevraagd naar het onderscheid tussen de verschillende PEFC landensystemen, waarbij, uit praktische overwegingen, het opgegeven land van herkomst van het PEFC hout (met en zonder certificaat) bepalend is. Bij het PEFC gecertificeerde hout is het land van herkomst dus bepalend om het TPAC-hout te identificeren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er ook handel in rondhout plaatsvindt en dat er dus vermenging van stromen PEFC gecertificeerd rondhout kan optreden. Het uitgaan van het land van herkomst geeft dus geen volledige garantie dat het hout ook daadwerkelijk uit een PEFC gecertificeerd bos in het betreffende land afkomstig is. Het is echter voor de bedrijven niet altijd mogelijk aan te geven in welk land de boom is gekapt, waaruit het door hen geïmporteerde hout afkomstig is. Daarom is ervoor gekozen toch uit te gaan van het land van herkomst.

2.2 Geïmporteerd hout met certificaat en hout afkomstig uit gecertificeerd bos

Er is in deze monitoring onderscheid gemaakt tussen hout dat met een certificaat wordt geïmporteerd en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat Nederland is binnengekomen. In beide gevallen wordt in dit onderzoek gesproken van duurzaam geproduceerd hout, maar alleen het hout dat met een certificaat op de markt is gebracht, is in het marktaandeel aantoonbaar duurzaam

¹ Het betreft de overige door PEFC onderschreven landenstandaarden, zoals CSA, SFI, Cerflor, Certfor etc.

geproduceerd hout meegenomen. Het verschil is dat het hout met certificaat de potentie heeft de eindgebruiker of consument ook daadwerkelijk als gecertificeerd hout te bereiken en dat er een onafhankelijke controle plaatsvindt. Het in kaart brengen van het volume hout zonder certificaat afkomstig uit gecertificeerd bos geeft minder zekerheid over de betrouwbaarheid van de door de bedrijven aangeleverde cijfers. Er is de bedrijven weliswaar gevraagd alleen dan het volume in te vullen als zij met zekerheid kunnen aangeven dat het geïmporteerde hout afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar de ervaring van Probos leert dat het voor de meeste bedrijven moeilijk is deze zekerheid te onderbouwen. Ter controle zijn de opgegeven volumes uit de verschillende landen vergeleken met de oppervlakte gecertificeerd bos per herkomstland. Een overzicht van de oppervlakten gecertificeerd bos per land is opgenomen in de tabellen in bijlage 4.

2.3 Aantoonbaar legaal hout

Voor aantoonbaar legaal hout zijn door de Nederlandse overheid de criteria overgenomen van het Verenigd Koninkrijk. Hout wordt als aantoonbaar legaal beschouwd wanneer het is gecertificeerd volgens de door CPET² goedgekeurde systemen. Dit zijn de boscertificeringssystemen FSC, PEFC international, CSA, SFI, MTCC en TLTV (SGS) certificaat.

Er zijn inmiddels verschillende ‘verklaringen/certificaten’ voor legaal hout verschenen, zoals OLB (Veritas), VLO/VLC (Smartwood), MLTV en VLTV (beide ook van SGS), TFT en FSC controlled wood. Deze verklaringen zijn niet door CPET als bewijs voor legaal geaccepteerd. Toch worden ze wel in de studie opgenomen om een beeld te krijgen welke verklaringen er in de praktijk worden gehanteerd.

In de toekomst zal ook FLEGT-hout onder deze definitie vallen. Dit betekent dat hout geïmporteerd uit FLEGT-landen, mits vergezeld van een FLEGT-vergunning, als aantoonbaar legaal zal kunnen worden beschouwd. Voor het jaar 2008 en ook voor 2009 is hiervan nog geen sprake; voor 2011 zal dit, als gevolg van het tot stand komen van de VPA met Ghana, waarschijnlijk wel het geval zijn.

Er is hier bewust gekozen om de term aantoonbaar toe te voegen aan legaal. Door te spreken over aantoonbaar legaal hout wordt voorkomen dat de suggestie wordt gewekt dat het overige hout, dat wordt geïmporteerd, bij voorbaat niet als legaal kan worden opgevat. Ten aanzien van het marktaandeel aantoonbaar legaal hout is er in deze studie voor gekozen de nadruk te leggen op het door Nederland geïmporteerde tropische hardhout. De reden hiervoor is het feit dat de problematiek van de aantoonbare legale herkomst van het hout voornamelijk in de tropen speelt. Dit uit zich onder andere in de verschillende systemen die voor de tropen zijn ontwikkeld om de legale herkomst van het hout aan te tonen. Het ligt dan ook voor de hand vast te stellen welk aandeel deze systemen op de Nederlandse markt hebben.

Op 17 oktober 2008 heeft, mede naar aanleiding van het aandrigen door Nederland, de Europese Commissie een voorstel voor een Verordening uitgebracht over het plaatsen van hout op de communautaire markt door marktdeelnemers. Doel van de Verordening is het weren van illegaal hout op de markt, mede ter ondersteuning van het bestaande beleid van de EU, dat is vastgelegd in het zogenaamde EU-FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) actieplan.

In het voorstel voor een Verordening worden marktdeelnemers verplicht om het risico, dat illegaal gekapt hout en producten daarvan op de markt worden gebracht, tot een

² Het Central Point of Expertise on Timber Procurement's (CPET) is het equivalent van TPAC in het Verenigd Koninkrijk.

minimum te beperken. Hiermee wordt een duidelijke verantwoordelijkheid bij de marktdeelnemers gelegd. Het voorstel is toegespitst op het moment waarop hout en houtproducten voor de eerste keer op de communautaire markt worden gebracht, ongeacht de oorsprong ervan. Het voorstel is gebaseerd op het beginsel van de toepassing van zorgvuldigheidseisen: dit houdt in dat de betrokken marktdeelnemers een stelsel moeten toepassen (het stelsel van zorgvuldigheidseisen) om het risico dat zij illegaal gekapt hout en -producten daarvan op de communautaire markt brengen, tot een minimum te beperken.

In de Landbouwwraad van 15 december 2009 is een politiek akkoord in eerste lezing bereikt over deze verordening m.b.t. verplichtingen voor marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt plaatsen.

Nederland heeft tijdens de Landbouwwraad benadrukt dat het huidige voorstel van de Commissie versterkt moet worden met een verbod op de handel in illegaal gekapt hout. Dat verbod moet handhaafbaar zijn, in overeenstemming zijn met het EU-actieplan voor Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT) en passen binnen het WTO-kader.

2.4 Vaststellen houtgebruik in de bouw en GWW

Voor het vaststellen van het aandeel duurzaam geproduceerd hout in de bouw en GWW is het nodig inzicht te hebben in de totale hoeveelheden hout die in de bouw en GWW sector worden ingezet. De verbruikscijfers van hout in de diverse sectoren zijn afkomstig van Probos, maar dateren van de tweede helft van de jaren negentig ('Nederlands houtgebruik in beeld', 2001). In deze studie is getracht een update te maken van de verbruikscijfers in de verschillende sectoren door extra te vragen hoeveel van de betreffende productgroep wordt geïmporteerd resp. geproduceerd en waar het hout is afgezet (bouw, GWW, tuinhout- en Doe-Het-Zelf (DHZ)-sector, verpakkingindustrie en meubelindustrie). Voor de rol van de overheid als inkoper is met name de bouwsector relevant. Gebruik van hout in de woning- en utiliteitsbouw en de GWW zijn dan bepalend. Ook het hout, dat via de DHZ sector en tuinsector (tuinhout) wordt afgezet valt grotendeels onder de categorie bouwhout, maar wordt voornamelijk verwerkt door particulieren.

De VVNH-importeurs zijn eveneens benaderd om aanvullende informatie te verkrijgen over het verbruik in de bouw en GWW. Het beeld dat uit de vragenlijsten van alle bedrijven wordt verkregen is vervolgens getoetst en aangevuld door overleg te voeren met productdeskundigen.

2.5 Benaderde bedrijven

Voor het verkrijgen van een zo compleet mogelijk beeld van het volume duurzaam geproduceerd hout zijn zoveel mogelijk bedrijven benaderd in de volgende productgroepen: 1. rondhout, 2. gezaagd hout, houtproducten en plaatmaterialen en 3. pulp en papier. In deze paragraaf wordt per productgroep beschreven welke bedrijven zijn benaderd.

Rondhout

Voor dit onderzoek is de hoeveelheid hout die in 2008 is geoogst door de FSC gecertificeerde boseigenaren in beeld gebracht. Tevens is nagegaan welk volume rondhout uit het Nederlandse FSC-bos door de FSC en/of PEFC Chain-of-Custody (CoC) gecertificeerde rondhouthandelaren is verhandeld en vervolgens door de FSC CoC gecertificeerde rondhoutverwerkers is verwerkt.

Het Nederlandse FSC-bos is in handen van een vijftal individuele boscijgenaren (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten Gelderland, Kroondomein het Loo en Stichting Face) en een groep van (kleinere) boscijgenaren onder het groeps-certificaat van de Unie van Bosgroepen. Het volume dat geogst wordt is in beeld gebracht door, na telefonisch contact, een enquête te versturen naar de contactpersoon binnen de betreffende organisatie. Stichting Face is niet benaderd, omdat zij alleen jong bos in bezit heeft en op dit moment nog geen hout oogst.

Naast de verwerking van in Nederland geogst FSC gecertificeerd rondhout wordt er door de Nederlandse rondhoutverwerkers en –handelaren ook FSC en PEFC gecertificeerd rondhout uit het buitenland verwerkt.

Voor het monitoren van het verhandelde en verwerkte volume Nederlands FSC en buitenlands FSC en PEFC rondhout is gebruik gemaakt van de Probos rondhoutenquête. Deze enquête die Probos jaarlijks uitvoert is erop gericht in beeld te brengen hoeveel rondhout er in het betreffende jaar is verwerkt. Sinds 2006 wordt de bedrijven gevraagd aan te geven hoeveel rondhout zij met een FSC of PEFC certificaat hebben verwerkt. De volgende sectoren kunnen worden onderscheiden: rondhoutzagerijen, papier- en kartonproducenten, verduurzamers van ronde palen, handelaren in heipalen en overige palen en klompenmakers. De FSC en PEFC CoC gecertificeerde rondhoutverwerkers is dit jaar specifiek gevraagd hoeveel producten zij met een FSC of PEFC certificaat hebben geproduceerd.

Naast de rondhoutverwerkers zijn ook de exporteurs van Nederlands rondhout via de Probos rondhoutenquête benaderd. Deze rondhoutexporteurs wordt gevraagd aan te geven hoeveel rondhout zij in het betreffende jaar met een FSC certificaat hebben geëxporteerd.

Gezaagd hout, producten en plaatmateriaal

Het volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout, houtproducten en plaatmaterialen is in de eerste plaats geïnventariseerd bij de leden van de verschillende brancheorganisaties, die dit hout importeren. Er is contact opgenomen met deze organisaties en in overleg met hen zijn enquêtes verstuurd naar alle leden of alleen naar de leden die volgens de branchevereniging hout importeren.

Buiten deze brancheorganisaties zijn er importerende bedrijven actief die moeilijk te adresseren zijn. Eerste ingang is geweest om de FSC en PEFC CoC bedrijven te benaderen. Vervolgens is via het Houtadresboek een resterende groep bedrijven geïdentificeerd die mogelijk hout importeren.

Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH)

Allereerst is de Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) benaderd. Bij deze branchevereniging zijn ongeveer 300 groothandelbedrijven in hout aangesloten. De leden van de VVNH vertegenwoordigen ca. 60-65% van de Nederlandse import van gezaagd hout en plaatmateriaal. De VVNH heeft in haar beleidsplan 2006-2009 'De Wortels van Hout' zichzelf tot doel gesteld in 2009 zekerheid te hebben over de herkomst van 100% van het hout dat de VVNH-leden verhandelen en dat in 2009 75% van het hout, dat de leden importeren en verhandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd is.

Voor de VVNH is het dan ook belangrijk inzicht te hebben in de hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout die door haar leden wordt geïmporteerd. Zij heeft daartoe een eigen monitoringsysteem opgezet waar een enquête deel van uitmaakt. Sinds 2006 verzorgt Probos de verwerking van de ingezonden enquêtes en stelt zij jaarlijks een rapport op met de stand van zaken. Ook in 2008 is deze enquête verstuurd en de VVNH heeft toestemming gegeven de gegevens uit haar eigen enquête binnen

deze studie te gebruiken.

De VVNH-enquête bevat geen vragen over de eventuele export door VVNH-leden; er is niet gevraagd naar de verwachting voor 2011 en ook de marktsegmenten komen niet via de enquête in beeld. De VVNH-leden zijn daarom, na overleg met de VVNH, nogmaals benaderd om informatie over deze drie onderwerpen te verkrijgen.

Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV)

Bij de Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV) zijn 53 bedrijven aangesloten, die fabrikant zijn van nieuwe pallets en emballagemateriaal. Gezamenlijk verwerken deze bedrijven ongeveer 80% van het hout dat binnen deze branche wordt verwerkt. Door de EPV is een selectie gemaakt van de bedrijven die zelf hout importeren en aan deze bedrijven is door het secretariaat van de EPV een enquête toegestuurd.

Vereniging van Importerende Groothandelaren in Hout

Bij de Vereniging van Importerende Groothandelaren in Hout (VIGH) zijn drie bedrijven aangesloten die grote volumes hout importeren. Een aantal van deze bedrijven zijn bij meerdere brancheverenigingen lid. In overleg met de branchevereniging heeft Probos een enquête naar de leden toegestuurd.

Verduurzaamd hout Nederland

Verduurzaamd hout Nederland (VHN) is een vereniging van ondernemers die zich bezig houden met het verduurzamen van ronde palen en gezaagd hout. Bij de vereniging zijn 13 bedrijven aangesloten. De gegevens voor bedrijven die ronde palen verduurzamen zijn in beeld gebracht via de Probos-rondhoutenquête. Een aantal van deze bedrijven verduurzamen ook gezaagd hout en daarnaast zijn er bedrijven die alleen gezaagd hout verduurzamen. De bedrijven, die gezaagd hout verduurzamen, hebben na overleg met VHN een enquête ontvangen.

Chain-of-Custody bedrijven

Niet alle houtimporterende bedrijven zijn aangesloten bij een branchevereniging. Er is daarom gezocht naar een manier om toch alle belangrijke houtimporteurs van, met name duurzaam geproduceerd hout, in beeld te krijgen. Een voor de hand liggende keuze is die bedrijven te benaderen, die FSC of PEFC-CoC gecertificeerd zijn en niet zijn aangesloten bij één van de bovengenoemde brancheverenigingen. Er is een lijst opgesteld met alle FSC en PEFC CoC gecertificeerde bedrijven, die mogelijk in 2008 hout op de Nederlandse markt hebben gebracht (incl. leden van het groeps-certificaat van De&D Consult en bedrijven die onderdeel zijn van een multinational met een multisite certificaat). Deze lijsten zijn vervolgens doorgelopen om te bepalen welke bedrijven lid zijn van één van de brancheverenigingen en daarnaast is gekeken of een bedrijf wel of geen importeur van houtproducten is. Alle bedrijven (212), die geen lid zijn van één van de brancheverenigingen en mogelijk hout hebben geïmporteerd in 2008, hebben vervolgens een enquête ontvangen.

Houtadresboek

Er is gebruik gemaakt van het Houtadresboek om te bepalen welke bedrijven, die niet aangesloten zijn bij een branchevereniging en niet CoC zijn gecertificeerd, nog hout importeren. Dat leverde 107 bedrijven op die met behulp van een schriftelijke enquête zijn benaderd. Het benaderen van deze bedrijven leverde geen reacties op. Daarom is op basis van de resultaten uit de in 2006 uitgevoerde eerste ronde van deze monitoring een selectie gemaakt van de grotere importeurs. Dit leverde een lijst van 15 bedrijven

op die mogelijk gecertificeerd hout importeren. Deze 15 bedrijven zijn in de response in tabel 2.1 verwerkt.

Pulp en papier

Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrikanten (VNP)

De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) is de branchevereniging van de papier- en kartonfabrieken in Nederland. Bij deze branchevereniging zijn alle (23) Nederlandse papier- en kartonproducenten aangesloten. In overleg met de VNP zijn de 12 houtpulp, rondhout of chips importerende bedrijven geselecteerd en is er via de VNP een enquête naar deze bedrijven verstuurd. De andere 11 leden zijn niet benaderd, omdat zij alleen oud papier of andere vezels (o.a. katoen) verwerken tot papier.

CoC bedrijven

Voor de import van papier- en karton(producten) heeft Probos zich gericht op de CoC-gecertificeerde bedrijven. Tijdens de eerste ronde van deze monitoring in 2006 heeft Probos zich gericht op de CoC gecertificeerde papier- en kartongroothandels, omdat deze bedrijven de grootste hoeveelheden gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt brengen. Deze werkwijze is tijdens deze meetronde weer gevolgd, maar ter controle is ook een groot aantal drukkerijen benaderd om bij hen te informeren of zij zelf gecertificeerd papier importeren. Gebleken is dat dit niet het geval is en in de volgende ronde van de monitoring kan de nadruk dus weer liggen bij de CoC gecertificeerde importeurs/groothandels.

Grootwinkelbedrijven (retailers)

Een groep die in de monitoring buiten beeld is gebleven zijn de grootwinkelbedrijven, (retailers) die gecertificeerde hout- of papierproducten uit eigen import verkopen (bv. Kwantum, Vroom & Dreesman en Albert Hein). Om gecertificeerde producten te mogen verkopen hoeven deze bedrijven niet CoC gecertificeerd te zijn. Deze bedrijven zijn moeilijk te identificeren. Alleen via algemene informatiebronnen, zoals websites, nieuwsbrieven of mondelinge mededelingen, etc. kunnen deze bedrijven worden geïdentificeerd. Dit kost veel tijd en daarnaast bestaat het reële gevaar dat niet alle bedrijven worden geïdentificeerd en dus niet de complete markt in beeld wordt gebracht. De retailers zijn daarom in deze studie buiten beeld gelaten. Er is een aanvullende studie nodig om de hoeveelheid geïmporteerde gecertificeerde hout- en papierproducten, die door retailers op de Nederlandse markt worden gebracht, in beeld te brengen.

2.6 Response

In tabel 2.1 is een samenvatting weergegeven van de respons op de enquête, waarbij dezelfde indeling is gebruikt in productgroepen en benaderde groepen bedrijven, als in de voorgaande paragraaf. De response is op verzoek van de brancheverenigingen niet per branchevereniging gepresenteerd. Bij een lage respons binnen een bepaalde groep is er allereerst een herinnering verstuurd met daarbij nogmaals de enquête. Mocht vervolgens blijken dat de respons nog steeds laag is dan is op basis van de resultaten uit de eerste ronde van deze monitoring in 2006 een selectie gemaakt van de meest belangrijke bedrijven en zijn deze bedrijven telefonisch benaderd. In het geval van de FSC en PEFC-CoC bedrijven zijn alle bedrijven, waarvan het vermoeden bestond dat gecertificeerde producten geïmporteerd werden, telefonisch benaderd. Er zijn bijvoorbeeld ruim 250 gecertificeerde drukkerijen en papier en kartonhandelaren.

Tijdens de eerste belronde bleek al snel dat het niet gebruikelijk is voor drukkerijen om zelf papier te importeren, dit wordt ingekocht op de Nederlandse markt. Individuele drukkerijen zijn vervolgens niet meer in dit onderzoek meegenomen.

Tabel 2.1

Samenvatting van de respons op de enquête

| Productgroepen | Aantal verstuurde enquêtes | Aantal met CoC | Respons | | | | | | | |
|--|-----------------------------------|-----------------------|---------------|------------------------|----------------|-----------------|-------------------------|-----------------------|------------------|--|
| | | | Totaal | Totaal met CoC* | FSC CoC | PEFC CoC | % retour van CoC | | | |
| Rondhout | | | | | | | | | | |
| Boseigenaren | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 100% | | |
| Zagerijen | 70 | 13 | 61 | 12 | 12 | 12 | 3 | 92% | | |
| Paalhout handel en verduurzaming | 16 | 4 | 15 | 4 | 3 | 2 | 2 | 100% | | |
| Gezaagd hout, plaatmateriaal en producten | Aantal verstuurde enquêtes | Aantal met CoC | Totaal | Totaal met CoC* | FSC CoC | PEFC CoC | % retour van CoC | Geen importeur | Importeur | |
| Handel ** | 206 | 160 | 163 | 128 | 121 | 38 | 80% | 62 | 101 | |
| Producenten*** | 182 | 127 | 143 | 103 | 103 | 5 | 72% | 118 | 25 | |
| Producten | Aantal verstuurde enquêtes | Aantal met CoC | Totaal | Totaal met CoC* | FSC CoC | PEFC CoC | % retour van CoC | Geen importeur | Importeur | |
| Importeurs producten | 46 | 46 | 28 | 28 | 28 | 2 | 61% | 21 | 7 | |
| Pulp en papier | Aantal verstuurde enquêtes | Aantal met CoC | Totaal | Totaal met CoC* | FSC CoC | PEFC CoC | % retour van CoC | Geen importeur | Importeur | |
| Producenten / VNP**** | 11 | 8 | 11 | 10 | 7 | 5 | 100% | 0 | 11 | |
| CoC papier- en kartonhandel | 28 | 28 | 22 | 22 | 22 | 3 | 79% | 10 | 12 | |

* Het totale aantal CoC bedrijven hoeft niet gelijk te zijn aan de som van de FSC en PEFC CoC gecertificeerde bedrijven. Meerdere bedrijven hebben gekozen voor dubbelcertificering en zijn dus zowel in het bezit van het FSC als het PEFC CoC certificaat.

** Deze responsegroep bevat bedrijven die lid zijn van de VVNH, DHZ branche, CoC gecertificeerde bedrijven die niet zijn aangesloten bij een branche (zowel bedrijven met een groepscertificaat als individueel certificaat) en een selectie van bedrijven uit het houtadresboek waarvan uit de monitoring van 2006 bekend is dat men gecertificeerd hout importeert.

*** Deze responsegroep bevat bedrijven die lid zijn van de EPV, Verduurzaamd Hout Nederland en CoC gecertificeerde producenten, waarvan het vermoeden bestond dat men ook importeert, zoals bijvoorbeeld timmerfabrikanten.

**** Alleen de bedrijven die in 2008 CoC gecertificeerd waren en de niet CoC gecertificeerde cellulose verwerkende bedrijven hebben een enquête ontvangen. De overige 10 bedrijven verwerken alleen oud papier en deze cijfers heeft Probos van de VNP ontvangen.

2.7 Berekening van de volumes

De totaalvolumes zijn omgerekend naar m^3 rondhoutequivalenten (rhe) zonder schors. Dit is nodig om de verschillende productgroepen bij elkaar op te kunnen tellen en illustreert tegelijkertijd hoeveel hout uit het bos is gehaald. Een m^3 rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken. De gehanteerde conversiefactoren voor het omrekenen van de gegevens naar rondhoutequivalenten zijn opgenomen in tabel 1.1 in bijlage 1. De conversiefactor voor gezaagd naaldhout is bijvoorbeeld 1,35. Dit betekent dat er voor het verkrijgen van $1 m^3$ gezaagd naaldhout $1,35 m^3$ rondhout zonder schors nodig is. De volumes per productgroep zijn weergegeven in gezaagde of platen m^3 en niet in rondhoutequivalenten. De houthandel en houtverwerkende bedrijven rekenen niet in rondhoutequivalenten, maar in gezaagde of platen m^3 . Door de gegevens in gezaagde of platen m^3 weer te geven kunnen deze bedrijven veel beter zien hoe hun prestatie zich verhoudt ten opzichte van de verhoudingen binnen de totale productgroep.

3 RESULTATEN HOUT

In dit hoofdstuk worden eerst de resultaten gepresenteerd voor hout en houtproducten³ in zijn totaal. Deze cijfers worden gegeven in m³ rondhoutequivalenten (m³ rhe). Vervolgens worden de productgroepen rondhout, gezaagd naaldhout, gezaagd loofhout (tropisch en gematigd) en de plaatmaterialen besproken. De cijfers voor de productgroepen zijn vermeld in productkubiekemeters d.w.z m³ rondhout, m³ gezaagd hout en m³ plaatmateriaal.

Het rondhout is in de monitoring opgenomen om te laten zien hoe Nederlands rondhout als verwerkt product in de markt wordt gezet, hetzij in ons land, hetzij in het buitenland. Bij de verwerking van gecertificeerd rondhout gaat het om gezaagd hout, dat als bouw-, tuin- en verpakkingshout op de binnenlandse markt komt en om pulp, dat door Nederlandse papierfabrieken wordt verwerkt. Rondhout hoort feitelijk niet opgenomen te worden in de overzichten van duurzaam geproduceerd hout of gecertificeerde houtproducten, die op de Nederlandse markt worden gebracht, omdat het leidt tot dubbeltellingen. Uitzondering moet worden gemaakt voor producten, die als rondhoutproduct in de markt worden gezet, denk aan rasterpaaltjes en heipalen. Deze producten zijn in de cijfers opgenomen.

In de monitoring naar duurzaam geproduceerd hout is ernaar gestreefd alle bedrijven te benaderen die hout en houtproducten importeren. Dat is grotendeels gelukt, maar niet alle bedrijven hebben gereageerd. Uit de belrondes is duidelijk geworden dat de groep niet-respondenten grotendeels bestaat uit bedrijven die niet importeren of zich niet of nauwelijks met duurzaam geproduceerd hout bezighouden. Met de gevolgde aanpak is het overgrote deel van de markt in kaart gebracht.

Bij de presentatie van de resultaten dienen vooraf de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

- Export is in de cijfers verdisconteerd.
De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op de netto import. Het betreft dus alleen het hout dat op de Nederlandse markt is gebracht. Het gecertificeerde hout dat is geëxporteerd, is reeds op dit volume in mindering gebracht.
- Bijschatting.
Door de opzet van dit onderzoek zijn alle CoC gecertificeerde bedrijven die in 2008 mogelijk gecertificeerd hout hebben geïmporteerd en op de Nederlandse markt hebben gebracht benaderd. Niet alle CoC gecertificeerde bedrijven hebben echter aan het onderzoek meegewerkt. Daarom is een bijschatting nodig om tot het totale volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt te komen. Voor de grotere CoC gecertificeerde bedrijven is per bedrijf een inschatting gemaakt van het te verwachten volume gecertificeerd hout, dat door het bedrijf in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht. Hiervoor is gebruik gemaakt van bedrijfskenmerken (via websites) en beschikbare resultaten uit de eerste meetronde in 2006 of andere studies, zoals de VVNH-monitoring en de AIDEnvironment-studie. In totaal heeft dit geleid tot een bijschatting van 56.000 m³ rhe voor FSC en 25.000 m³ rhe voor PEFC.
Voor de kleinere bedrijven, die niet in beeld zijn gebracht, is een bijschatting van 1% binnen alle productgroepen gehanteerd.

³ Met houtproducten wordt hier plaatmateriaal en van gezaagd hout afgeleide producten, zoals plinten, profielen etc. bedoeld. Houtproducten zoals deuren, kozijnen, tuinmeubels etc. worden behandeld in paragraaf 3.7.

3.1 Totaal volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt in 2008

Met zekerheid kan worden vastgesteld dat in totaal in Nederland in 2008 een volume van 2.179.629 m³ rhe hout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt is gebracht. Dat is 33,8 % van het totale Nederlandse verbruik aan houtproducten (exclusief papier). In 2005 bedroeg het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt 843.000 m³ rhe. Het marktaandeel is sinds 2005 met meer dan 20 procent punten toegenomen.

In tabel 3.1 staan de volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout per certificaat vermeld. Ter vergelijking zijn ook de resultaten uit de in 2006 uitgevoerde eerste ronde van deze monitoring vermeld in de rijen "Met certificaat 2005". Hierin is te zien dat met name het aandeel gecertificeerd naaldhout flink is toegenomen van 15% in 2005 naar 46% in 2008.

Tabel 3.1

Het totaal volume gecertificeerd gezaagd hout en plaatmaterialen dat in 2008 en 2005 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ rhe)

| | | FSC | PEFC | CSA | SFI | Totaal | In % |
|--------------------------------------|-----------------------------|---------|-----------|-------|-------|-----------|--------------|
| Totaal | Totale markt 2008* | | | | | 6.442.865 | |
| | Met certificaat 2008 | 747.870 | 1.423.674 | 2.831 | 5.254 | 2.179.629 | 33,8% |
| | Met certificaat 2005** | 588.810 | 247.609 | 0 | 0 | 843.727 | 13,3% |
| Paalhout | Totale markt 2008 | | | | | 83.000 | |
| | Met certificaat 2008 | 5.981 | 5.256 | 0 | 0 | 11.237 | 13,5% |
| | Met certificaat 2005 | 7.356 | 450 | 0 | 0 | 7.739 | 8,1% |
| Gezaagd naaldhout | Totale markt 2008 | | | | | 3.220.842 | |
| | Met certificaat 2008 | 424.812 | 1.061.044 | 97 | 0 | 1.485.953 | 46,1% |
| | Met certificaat 2005 | 293.075 | 174.606 | 0 | 0 | 471.095 | 15,2% |
| Gezaagd tropisch hardhout | Totale markt 2008 | | | | | 731.426 | |
| | Met certificaat 2008 | 113.122 | 0 | 0 | 0 | 113.122 | 15,5% |
| | Met certificaat 2005 | 61.140 | 0 | 0 | 0 | 64.515 | 8,8% |
| Gezaagd gematigd loofhout | Totale markt 2008 | | | | | 251.176 | |
| | Met certificaat 2008 | 20.181 | 14.950 | 1.574 | 3.491 | 40.196 | 16,0% |
| | Met certificaat 2005 | 3.695 | 0 | 0 | 0 | 4.280 | 1,7% |
| Plaatmateriaal | Totale markt 2008 | | | | | 2.156.421 | |
| | Met certificaat 2008 | 183.775 | 342.424 | 1.160 | 1.762 | 529.121 | 24,5% |
| | Met certificaat 2005 | 179.512 | 72.553 | 0 | 0 | 252.065 | 13,2% |

* De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten. Houtproducten, zoals deuren, ramen, (tuin)meubelen etc. zijn niet in de cijfers voor de totale markt verwerkt.

** De cijfers voor het totaal met certificaat 2005 bevatten ook 1.058 m³ MTCC gecertificeerd hout en 6.317 m³ uit de categorie rest. Deze categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met keurhout (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten. Ten tijde van de studie in 2006 was het duurzaam inkoopbeleid nog niet zo ver gevorderd en is MTCC en Keurhout gecertificeerd hout meegenomen als duurzaam. In deze studie is dit niet het geval.

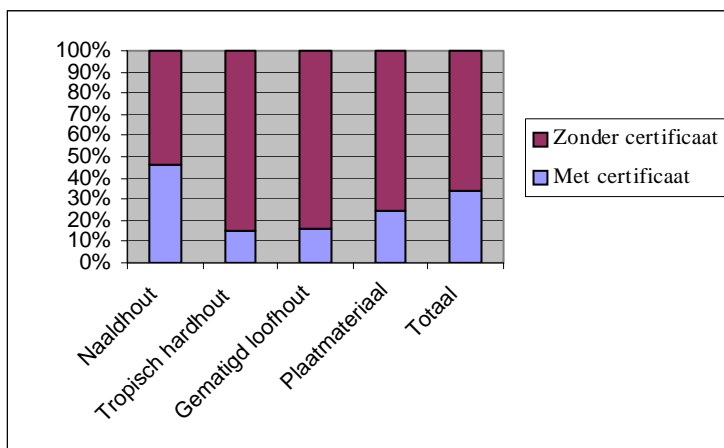
Het volume dat in tabel 3.1 staat vermeld achter “totale markt” is het volume hout dat volgens de Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten per productgroep in 2008 in Nederland is verbruikt. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik (zie tabel 2.1 in bijlage 2). De resultaten in tabel 3.1 zijn aangevuld met de Proboscijfers⁴ voor het verbruik aan paalhoutproducten.

Zoals in Figuur 3.1 is te zien bestaan er grote verschillen in het aandeel gecertificeerd hout binnen de verschillende productgroepen, dit is zowel in 2005 als in 2008 het geval. Binnen het gezaagde naaldhout is 46,1% van het hout gecertificeerd, tegen 15,5% van het gezaagd tropische hardhout en 16% van het gezaagd gematigde loofhout. Binnen het totale volume plaatmateriaal is 24,5% voorzien van een certificaat.

In tabel 3.2 zijn de gegevens van bovenstaande tabel omgerekend naar percentages per certificeringssysteem. In 2008 bestond 33,8% van het in Nederland verbruikte volume gezaagd hout en plaatmateriaal uit hout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer; het merendeel van het gecertificeerde hout was in 2008 voorzien van een PEFC certificaat.

Figuur 3.1

De verhouding tussen het volume met en zonder certificaat per productgroep en het totale Nederlandse houtverbruik in 2008



Tabel 3.2

Het procentueel aandeel per boscertificaat in het totale volume hout dat in 2008 in Nederland is verbruikt. Onderstaande cijfers hebben betrekking op het hout dat met certificaat geïmporteerd is

| | Met certificaat |
|---------------|-----------------|
| FSC | 11,6% |
| PEFC | 22,1% |
| CSA | 0,0% |
| SFI | 0,1% |
| Totaal | 33,8% |

⁴ Probos voert jaarlijks de Probos rondhoutenquête uit waarin alle rondhoutverwerkers en importeurs en exporteurs van rondhout worden benaderd. Uit deze enquête is het volume ronde palen af te leiden dat in het voorgaande jaar op de Nederlandse markt is gebracht.

De uitkomsten voor FSC-hout verschillen van de resultaten van de in 2008 in opdracht van FSC Nederland door Aidenvironment uitgevoerde studie. De studie van Aidenvironment komt uit op een FSC aandeel van 16% binnen het totale Nederlandse houtverbruik in 2007. Het FSC aandeel ligt in deze studie ongeveer 4% lager. In bijlage 3 is een uitwerking gegeven van een analyse tussen beide studies.

Het PEFC-certificaat heeft in 2008 het grootste marktaandeel binnen het totale volume gecertificeerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt. 66% Van de gecertificeerde houtproducten is voorzien van een PEFC-certificaat (zie tabel 3.3 en figuur 3.2). Het FSC-certificaat heeft een aandeel van 34%. Zoals tabel 3.1 laat zien was dit in 2005 nog omgekeerd, toen had het merendeel van het gecertificeerde hout een FSC-certificaat. Dit verschil is te verklaren door het feit dat de leden van de VVNH in 2008, als gevolg van hun beleidsplan, een groot deel van hun naaldhoutvolume nu met PEFC-certificaat importeren. In 2005 was dit beleidsplan nog maar net in werking getreden en werd nog maar een beperkt deel van het volume naaldhout met certificaat geïmporteerd.

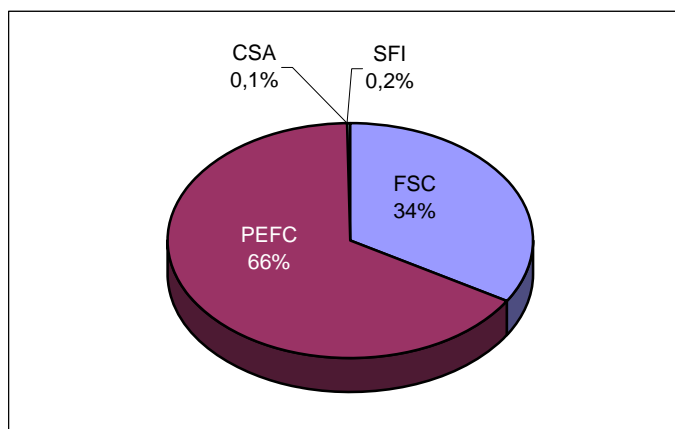
Tabel 3.3

Het aandeel van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het aantoonbaar duurzaam geproduceerde hout (in m³ rhe)

| | Met certificaat |
|---------------|------------------------|
| FSC | 747.870 |
| PEFC | 1.423.674 |
| CSA | 2.831 |
| SFI | 5.254 |
| Totaal | 2.179.629 |

Figuur 3.2

Het aandeel van de verschillende certificaten op de Nederlandse markt voor gecertificeerd hout



3.1.1 Marktaandeel door TPAC goedgekeurd

Op het moment van publicatie van dit rapport is bekend dat FSC internationaal, PEFC-België, -Duitsland, -Finland, -Oostenrijk en -Zweden voldoen aan de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout van de Nederlandse overheid. Tabel 3.4 geeft weer hoeveel gecertificeerd hout er in 2008 beschikbaar was met een certificaat dat voldoet aan de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout van de Nederlandse overheid. In totaal voldoet 92% van het gecertificeerde gezaagde hout en plaatmateriaal, dat in 2008 op de Nederlandse markt beschikbaar was, aan de inkoopcriteria voor duurzaam bosbeheer. Het marktaandeel “TPAC-hout” bedraagt ca. 31%.

Tabel 3.4

Het totaal volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmaterialen dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen en voldoet aan de huidige Nederlandse inkoopcriteria (in m³ rhe)

| | | FSC | PEFC* | Totaal | Aandeel |
|----------------------------------|------------------------|---------|-----------|-----------|---------|
| Totaal | Totale markt | | | 6.442.865 | |
| | Met certificaat | 747.870 | 1.267.521 | 2.015.391 | 31,3% |
| Paalhout | Totale markt | | | 83.000 | |
| | Met certificaat | 5.981 | 5.256 | 11.237 | 13,5% |
| Gezaagd Naaldhout | Totale markt | | | 3.220.842 | |
| | Met certificaat | 424.812 | 1.025.999 | 1.450.811 | 45,0% |
| Gezaagd tropisch hardhout | Totale markt | | | 731.426 | |
| | Met certificaat | 113.122 | 0 | 113.122 | 15,5% |
| Gezaagd gematigd loofhout | Totale markt | | | 251.176 | |
| | Met certificaat | 20.181 | 4.561 | 24.742 | 9,9% |
| Plaatmateriaal | Totale markt | | | 2.156.421 | |
| | Met certificaat | 183.774 | 231.705 | 415.479 | 19,3% |

* Het volume in de kolom PEFC betreft de door TPAC goedgekeurde PEFC landensystemen van België, Duitsland, Finland en Zweden.

Het gecertificeerde volume naaldhout (97%) en tropisch hardhout (100%) is (bijna) volledig gecertificeerd volgens door TPAC goedgekeurde boscertificeringssystemen. Bij gezaagd gematigd loofhout en plaatmateriaal is dit niet het geval. 62% van het gecertificeerde gematigd loofhout en 79% van het plaatmateriaal is gecertificeerd volgens één van de door TPAC goedgekeurde systemen.

3.2 Rondhout uit het Nederlandse bos

In 2008 was er in Nederland alleen FSC gecertificeerd bos aanwezig. De Nederlandse PEFC standaard is in ontwikkeling, maar de eerste Nederlandse bossen zullen niet voor het einde van 2010 volgens het PEFC systeem kunnen worden gecertificeerd.

Het Nederlandse FSC-bos is in handen van een viertal individuele bouseigenaren (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten Gelderland, Kroondomein het Loo en Stichting Face) en een grote groep van kleinere bouseigenaren onder het groepscertificaat van de Unie van Bosgroepen. In totaal beheren deze bouseigenaren een oppervlakte bos van 152.000 ha. Dat is 42% van de totale oppervlakte bos in Nederland (360.000 ha).

De Nederlandse FSC gecertificeerde bouseigenaren hebben aangeven dat zij in 2008 in totaal 448.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) hebben geoogst (tabel 3.5). Hiervan is volgens de bouseigenaren 252.000 m³ z.s. met een certificaat verkocht. Dat is 56% van de totale oogst uit Nederlands FSC-bos. Binnen het geoogste volume naaldhout is het aandeel, dat verkocht is met FSC certificaat, hoger (63%) dan binnen het volume loofhout (38%).

Tabel 3.5

Oogst van rondhout uit het Nederlandse FSC bos in 2008 (in m³ zonder schors)

| | Totaal uit NL FSC bos | Met FSC certificaat | Aandeel |
|---------------|-----------------------|---------------------|---------|
| Naald | 325.565 | 205.754 | 63% |
| Loof | 122.632 | 46.451 | 38% |
| Totaal | 448.197 | 252.205 | 56% |

Geëxporteerde en verwerkte hoeveelheid FSC hout uit het Nederlandse bos

De Nederlandse FSC-boseigenaren is gevraagd aan te geven binnen welke marktsegmenten zij hun hout hebben afgezet en hoeveel van het door hen geogste volume is geëxporteerd. Twee van de vier benaderde FSC-boseigenaren waren in staat het door hen geogste volume uit te splitsen naar marktsegment en het exportaandeel aan te geven. De enquêteresultaten gaven dus geen compleet beeld. Daarom heeft Probos gebruik gemaakt van de resultaten uit de Probosrondhoutenquête die jaarlijks wordt uitgevoerd. Daaruit is het exportaandeel binnen de Nederlandse houtoogst en de verdeling van het oogstvolume over de verschillende marktsegmenten af te leiden. Dit resulteert in een export van 181.000 m³ z.s. (40%) van het totale oogstvolume uit Nederlands FSC bos. Van dit exportvolume is 72% (130.000 m³ z.s.) met een FSC-certificaat geëxporteerd. Het volume met CoC-certificaat gaat voornamelijk naar de producenten van plaatmateriaal in België, waar veel vraag is naar FSC gecertificeerde grondstof, omdat België zelf nauwelijks FSC gecertificeerd bos heeft.

De rest (267.000 m³ z.s.) van het in Nederlands FSC-bos geogste volume wordt afgezet op de Nederlandse markt en is dus in Nederland tot producten verwerkt. Hiervan is 46% voorzien van een FSC-certificaat. Het betreft voornamelijk zaaghout (68%), gevolgd door papierhout met een aandeel van 19% en tenslotte overig rondhout (bv. voor palen, klompen en houtskool) (13%).

Nederlands FSC hout met en zonder certificaat op de Nederlandse markt

In de Probosrondhoutenquête wordt sinds 2006 gevraagd naar het volume rondhout dat is ingekocht met een FSC of PEFC certificaat. Aanvullend hierop is de CoC gecertificeerde bedrijven in 2009 gevraagd aan te geven hoeveel producten zij met een certificaat op de markt hebben gebracht. Alle grote CoC gecertificeerde rondhoutverwerkers in Nederland hebben op deze aanvullende vraag geantwoord. De 14 Nederlandse FSC-CoC gecertificeerde rondhoutzagerijen hebben in 2008 ca. 111.000 m³ z.s. Nederlands rondhout met FSC certificaat verwerkt. Dit volume bestaat voor 62% uit naaldhout. Uiteindelijk is door deze zagerijen 9.759 m³ gezaagd naaldhout (13.175 m³ rhe z.s.) en 58 m³ gezaagd loofhout (82 m³ rhe z.s.) daadwerkelijk met certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Deze volumes gezaagd naaldhout en loofhout zijn toegevoegd aan het Nederlandse houtverbruik in 2008 en dus meegenomen in de cijfers voor gezaagd naaldhout en loofhout in tabel 3.1.

De Nederlandse leveranciers van ronde en gekloofde houten palen hebben in 2008 83.000 m³ z.s. palen op de Nederlandse markt gebracht. Van het totale volume palen is 11.237 m³ z.s. met een certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Hiervan was 13% afkomstig uit het Nederlandse FSC-bos. De overige 87% betreft geïmporteerde palen met een FSC- of PEFC-certificaat. Daarnaast is nog ca. 7.600 m³ palen, afkomstig uit het Nederlandse FSC-bos, zonder certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Ook deze volumes zijn toegevoegd aan tabel 3.1.

De twee Nederlandse papierproducenten, die rondhout verwerken, hebben in 2008 naar schatting 50.000 m³ z.s. rondhout uit het Nederlandse FSC-bos verwerkt. Hiervan was ca. 23.000 m³ z.s. voorzien van een FSC-certificaat. Dit volume is niet toegevoegd aan tabel 3.1, maar is opgenomen in paragraaf 4.1 bij de verwerkte hoeveelheid pulp.

Van de totale oogst uit Nederlands FSC-bos is dus 14.718 m³ rhe als gezaagd hout of als palen met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gekomen. De rest van het volume dat in Nederland is verwerkt, ca. 203.000 m³ rhe, is zonder certificaat op de Nederlandse markt terecht gekomen en dan ook als zodanig in tabel 3.1 opgenomen.

3.3 Gezaagd naaldhout

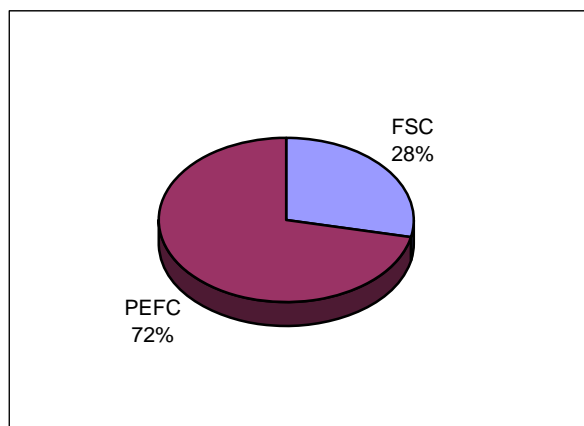
De respondenten uit de monitoring hebben opgegeven dat zij in 2008 1.097.570 m³ gecertificeerd gezaagd naaldhout hebben geïmporteerd. Het merendeel van het gecertificeerde gezaagde naaldhout had een PEFC certificaat, zoals tabel 3.6 weergeeft.

Tabel 3.6
Het aandeel van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het gecertificeerde gezaagd naaldhout (in m³ gezaagd hout)

| | Totaal |
|---------------|---------------|
| FSC | 311.560 |
| PEFC | 785.595 |
| Totaal | 1.097.570 |

Het PEFC-certificaat heeft een aandeel van 72% binnen het gezaagd naaldhout (figuur 3.3). Het aandeel van het FSC-certificaat is met 28% een stuk kleiner. Deze verhouding tussen PEFC en FSC is te verklaren door het feit, dat de bossen in de grootste naaldhout exporterende landen (Zweden, Duitsland en Finland) voornamelijk PEFC gecertificeerd zijn (zie bijlage 4).

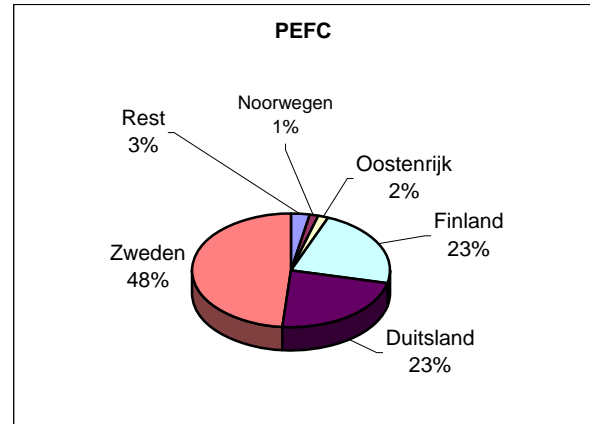
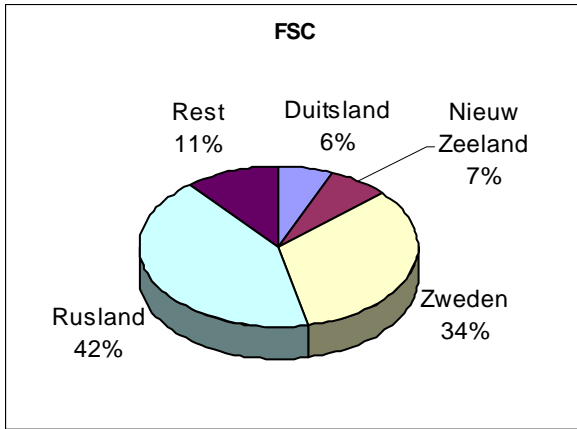
Figuur 3.3
De aandelen van de verschillende boscertificaten binnen het volume gecertificeerd gezaagd naaldhout.



Voor het FSC gecertificeerde gezaagd naaldhout zijn Rusland en Zweden de belangrijkste exportlanden (figuur 3.4a). Zweden is voor het PEFC gecertificeerde gezaagd naaldhout het belangrijkste exportland gevolgd door Duitsland. (figuur 3.4b).

Figuur 3.4a en 3.4b

De belangrijkste landen waar respectievelijk het geïmporteerde duurzaam geproduceerde FSC- en PEFC gezaagd naaldhout vandaan komt



* De restcategorie bestaat uit het volume hout uit landen waarvandaan maar een beperkt volume hout wordt geïmporteerd. Daarnaast zijn in deze categorie de volumes opgenomen waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens, deze niet heeft uitgesplitst per land.

3.4 Gezaagd loofhout (tropisch en gematigd)

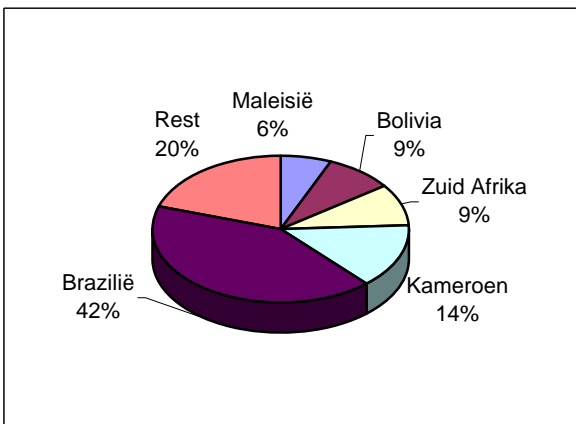
In totaal is er in 2008 in Nederland 107.800 m³ gecertificeerd gezaagd loofhout op de markt gebracht. Hiervan was 79.434 m³ tropisch hardhout en 28.366 m³ gematigd loofhout.

Gezaagd tropisch hardhout

Al het gecertificeerde gezaagd tropisch hardhout, dat in 2008 op de Nederlandse markt beschikbaar was, had een FSC-certificaat. In 2008 waren er weliswaar bossen in landen met tropisch bos (bv. Brazilië) PEFC gecertificeerd, maar de PEFC gecertificeerde bosoppervlakte betreft voornamelijk plantages van Eucalyptus (vnl. voor de papierindustrie) en Radiata pine (o.a. voor plaatmateriaal).

Figuur 3.5

De landen waar het geïmporteerde FSC gecertificeerd gezaagd tropisch hardhout op de Nederlandse markt vandaan komt



* De categorie rest bestaat uit de volumes waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land

Gezaagd gematigd loofhout

Door de bedrijven is in 2008 28.366 m³ gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout op de Nederlandse markt gebracht. Het grootste aandeel van het gecertificeerde gezaagd gematigd loofhout was voorzien van een FSC-certificaat (tabel 3.7).

Figuur 3.6 laat zien welke certificeringssystemen het belangrijkste zijn voor het gecertificeerde gezaagd gematigd loofhout. Voor het FSC gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout waren Italië, Hongarije en Canada de belangrijkste herkomstlanden. Daarnaast valt 41% van het FSC gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout in de groep onbekend. Deze groep bestaat uit de volumes waarvoor door een bedrijf alleen het totaal volume is opgegeven. Bedrijven kiezen hiervoor vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens. Voor het PEFC gecertificeerde gezaagd gematigd loofhout is Canada met 69% het belangrijkste land.

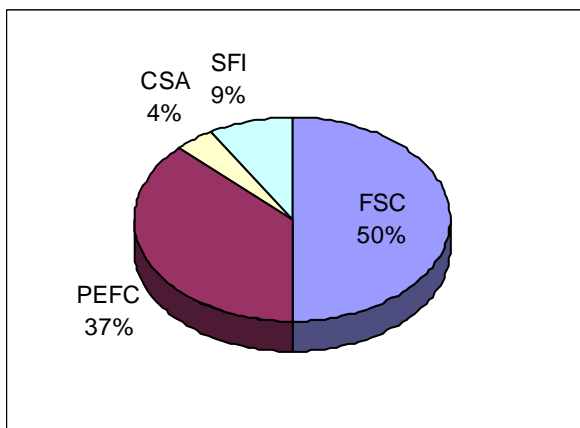
Tabel 3.7

Overzicht van de certificaten voor het gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ gezaagd hout)

| | Gecertificeerd hout |
|---------------|---------------------|
| FSC | 14.171 |
| PEFC | 10.603 |
| CSA | 1.116 |
| SFI | 2.467 |
| Totaal | 3.055 |

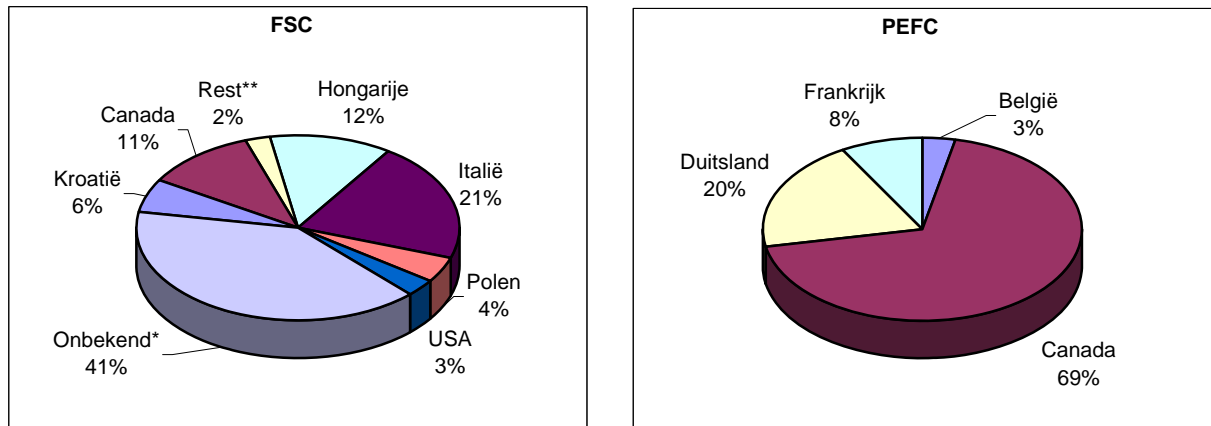
Figuur 3.6

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen voor gecertificeerd gezaagd gematigd loofhout, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen



Figuur 3.7

De landen waar het geïmporteerde FSC en PEFC gezaagd gematigd hardhout op de Nederlandse markt vandaan komt



* De categorie 'Onbekend' bestaat uit de volumes waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land

** De categorie 'Rest' bestaat uit de landen: Frankrijk, Tsjechië, Duitsland, België en Zweden.

3.5 Plaatmaterialen

In 2008 is er door de bedrijven, die op de enquête hebben gereageerd, 350.143 m³ gecertificeerd plaatmateriaal geïmporteed. Het meeste gecertificeerde plaatmateriaal is in 2008 met een PEFC-certificaat op de markt gekomen (figuur 3.8).

Tabel 3.8

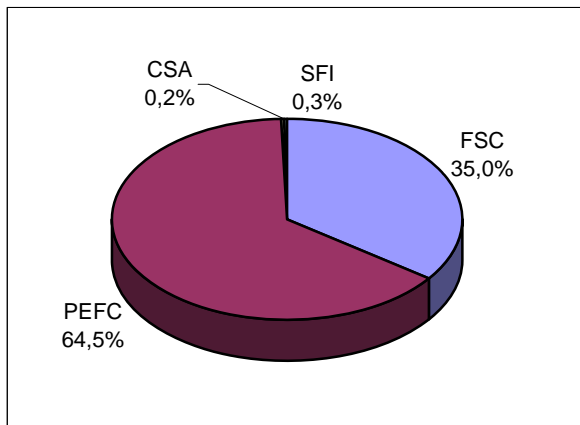
Overzicht hoeveelheid gecertificeerd plaatmateriaal binnen het totaal volume dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ plaatmateriaal)

| | Gecertificeerd hout |
|---------------|---------------------|
| FSC | 122.447 |
| PEFC | 225.769 |
| SFI | 1.162 |
| CSA | 765 |
| Totaal | 350.143 |

Het grootste deel van het geïmporteerde FSC gecertificeerde plaatmateriaal valt onder de categorie onbekend. Deze groep bestaat uit de volumes waarvoor door een bedrijf alleen het totaal volume is opgegeven. Bedrijven kiezen hiervoor vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens. Ierland is het belangrijkste herkomstland voor FSC gecertificeerd plaatmateriaal. Bijna de helft (49%) van het gecertificeerde PEFC plaatmateriaal is afkomstig uit Finland. Chili is met 17% het twee na belangrijkste land. Het Chileense plaatmateriaal betreft voornamelijk naaldhout triplex.

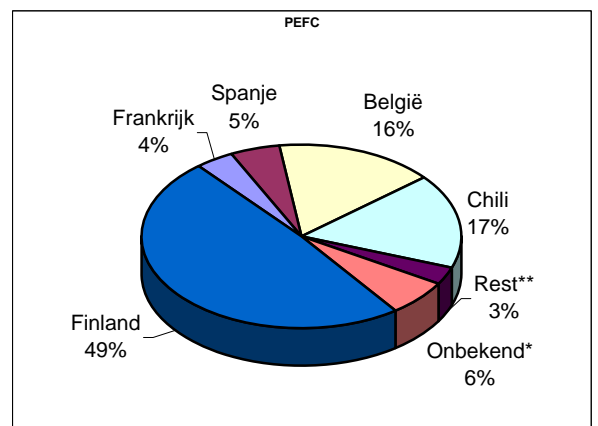
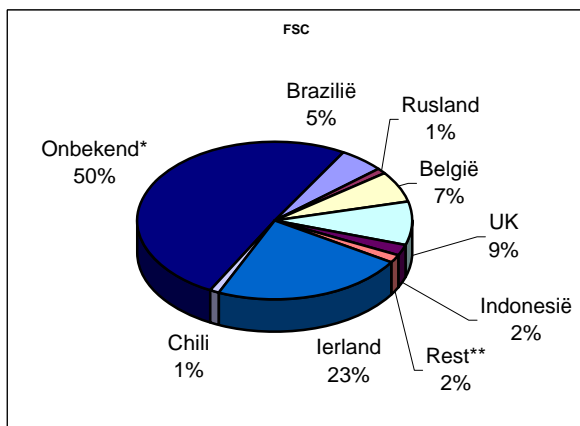
Figuur 3.8

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het gecertificeerd plaatmateriaal dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen



Figuur 3.9a en 3.9b

De belangrijkste landen waar respectievelijk het geïmporteerde gecertificeerde FSC- en PEFC plaatmateriaal vandaan komt



* De categorie 'Rest' bestaat voor FSC uit de landen: Italië, Zuid-Afrika, Polen, Letland, Hongarij en Duitsland. Voor PEFC bestaat het volume rest uit de landen: Letland, Luxemburg, Oostenrijk, Zweden, Canada, Gabon, Italië en Duitsland.

** De categorie 'Onbekend' bestaat uit het volume waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens het volume niet heeft uitgesplitst per herkomstland.

Het is niet mogelijk onderscheid te maken tussen tropisch en gematigd plaatmateriaal, omdat voor een groot deel van het volume het land van herkomst door de bedrijven niet is opgegeven. Daarnaast geven de meeste bedrijven het land van inkoop op en niet het land waar vandaan de grondstof afkomstig is. Het FSC gecertificeerde plaatmateriaal afkomstig uit Indonesië en Brazilië kan wel als tropisch plaatmateriaal worden aangemerkt. Daarnaast zou een beperkt deel van het FSC gecertificeerde volume uit België van tropische herkomst kunnen zijn. Dit plaatmateriaal is dan via Antwerpen Europa binnen gekomen.

3.6 Afzetmarkten van het gecertificeerde hout

Voor de rol van de overheid als inkoper is met name de bouwsector relevant. Gebruik van hout in de woning- en utiliteitsbouw en de GWW zijn dan bepalend, inclusief het daar gebruikte tuinhout. Ook het hout, dat via de DHZ sector wordt afgezet, valt

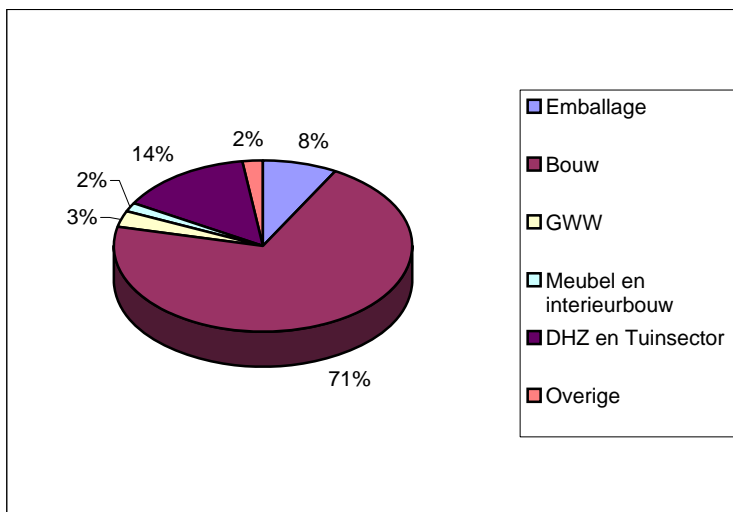
grotendeels onder de categorie bouwhout, maar wordt voornamelijk verwerkt door particulieren. Daarom is de afzet van het gecertificeerde gezaagd hout en plaatmateriaal binnen de Nederlandse bouw en GWW in deze monitoring ook in beeld gebracht. Om het aandeel gecertificeerd hout, dat volgens deze monitoring is ingezet binnen de Nederlands bouw en GWW te kunnen berekenen is ook het totale volume nodig. Actuele gegevens over de verdeling van het Nederlandse houtverbruik over de sectoren zijn echter niet beschikbaar. Daarom is gebruik gemaakt van gegevens die tussen 1995 en 2000 zijn verzameld door Stichting Probos (toen nog Stichting Bos en Hout) en de VVNH. Deze gegevens zijn geüpdate met behulp van gegevens die tijdens de monitoring zijn verzameld.

De Nederlandse houtmarkt is in deze monitoring verdeeld in de volgende sectoren:

| | |
|-----------------------------|--|
| 1. Emballagesector: | Het hout dat wordt verwerkt door de producenten van pallets, kisten en andere houten verpakkingsmiddelen. |
| 2. De Bouw: | Het hout dat wordt gebruikt binnen de Nederlandse bouw en utiliteitsbouw, zoals hout voor kozijnen, constructies, bekistingen etc. |
| 3. De GWW: | Het hout dat wordt ingezet binnen de Grond-, Weg- en Waterbouw. |
| 4. Meubel en interieurbouw: | Het hout dat wordt verwerkt door meubelmakers, interieurbouwers, standbouwers etc. |
| 5. DHZ en tuinsector: | Het hout dat in Nederland wordt verkocht door de bouwmarkten (DHZ) en tuincentra en de (tuin)houthandel, maar ook wordt verwerkt door producenten van tuinhuisjes, tuinschermen etc. |
| 6. Overige: | Dit is de restgroep die o.a. het volume hout bevat dat wordt toegepast binnen de scheepsbouw en carrosseriebouw. |

Figuur 3.10 geeft de verdeling weer van het totale, op de Nederlandse markt, beschikbare volume gecertificeerd gezaagd hout en plaatmateriaal over de verschillende marktsegmenten. In totaal gaat 74% van het gecertificeerde volume naar de bouw (71%) en GWW (3%).

Figuur 3.10
Verdeling van het volume gecertificeerd hout over de verschillende marktsegmenten



Tabel 3.9 geeft de verdeling van het gecertificeerde gezaagd hout en plaatmateriaal over de marktsegmenten per productgroep weer. Wat opvalt is het feit dat 53% van het gecertificeerd gezaagd loofhout naar de bouw gaat, terwijl er in de bouw in verhouding tot de GWW een veel groter volume gezaagd loofhout wordt verwerkt. Blijkbaar loopt de GWW sector qua aandeel gecertificeerd gezaagd loofhout voor op de bouw en utiliteitsbouw.

Tabel 3.9

De verdeling van het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt in 2008 over de verschillende marktsegmenten per productgroep en in totaal

| | Emballage | Bouw | GWW | Meubel en interieurbouw | DHZ en Tuinsector | Overige |
|----------------|-----------|------|-----|----------------------------|----------------------|---------|
| Gez. Naaldhout | 11% | 70% | 1% | 1% | 15% | 2% |
| Gez. Loofhout | 0% | 53% | 26% | 1% | 17% | 3% |
| Plaatmateriaal | 2% | 77% | 3% | 3% | 12% | 3% |
| Totaal | 8% | 71% | 3% | 2% | 14% | 2% |

Gecertificeerd hout binnen de bouw en GWW

Op basis van historische gegevens en informatie, verzameld tijdens deze monitoring, wordt het volume gezaagd hout en plaatmateriaal, dat wordt ingezet binnen de Nederlandse bouw en GWW, door Probos geschat op ca. 3.000.000 m³ rhe (2.750.000 naar de bouw en ca. 250.000 m³ rhe naar de GWW). Dat komt overeen met 47% van het totale Nederlandse houtverbruik.

Zoals uit tabel 3.9 blijkt gaat 74% van het in 2008 op de Nederlandse markt beschikbare volume gecertificeerd gezaagd hout en plaatmateriaal (2,2 mln. m³ rhe) naar de bouw en GWW. Dit komt overeen met een volume van iets meer dan 1,6 mln. m³ rhe. Het aandeel gecertificeerd hout binnen het totale volume hout, dat door de bouw en GWW wordt verwerkt, komt dan uit op ongeveer 53%. Tabel 3.10 geeft een overzicht van de marktaandelen per productgroep. Binnen de GWW, een sector waarop het inkoopbeleid van de Nederlandse overheid veel invloed heeft, is 28% (ca. 71.000 m³ rhe) van het verwerkte volume gecertificeerd.

Tabel 3.10

Het totale in 2008 door Nederlandse bouw en GWW verwerkte volume gezaagd hout en plaatmateriaal, het volume dat daarvan is gecertificeerd en het aandeel dat het gecertificeerde volume binnen het totale volume vertegenwoordigd (in m³ rhe)

| Productgroep | Totale volume | Volume gecertificeerd | Aandeel gecertificeerd |
|-------------------|---------------|--------------------------|---------------------------|
| Gezaagd naaldhout | 1.321.000 | 1.055.000 | 80% |
| Gezaagd loofhout | 511.000 | 121.000 | 24% |
| Plaatmateriaal | 1.164.000 | 423.000 | 36% |
| Totaal | 2.996.000 | 1.599.000 | 53% |

Tabel 3.10 maakt duidelijk dat 80% van het gezaagd naaldhout dat in 2008 door de Nederlandse bouw en utiliteitsbouw is verwerkt als gecertificeerd hout het bouwproces is ingegaan. Dit hoge aandeel wordt veroorzaakt door het grote volume gecertificeerd gezaagd naaldhout dat in 2008 door de VVNH leden is geïmporteerd. De leden geven namelijk aan dat 76% van het door hen op de Nederlandse markt gebrachte volume gezaagd naaldhout naar de bouw gaat. De ca. 1 mln. m³ rhe gecertificeerd gezaagd naaldhout is in de eindfase van de bouw echter niet meer als zodanig te herkennen, omdat de keten tussen de houthandel en de uiteindelijk bouw niet gesloten is. Het grote marktaandeel is dan ook niet te verklaren door een vraag vanuit de markt, maar komt

voort uit het interne beleid van de VVNH dat zich tot doel had gesteld in 2009 100% van het gezaagd naaldhout met certificaat te importeren. Daarmee is een substantiële bijdrage geleverd aan het vergroten van het aandeel gecertificeerd hout binnen de Nederlandse bouw.

3.7 Beschikbaarheid gecertificeerde houtproducten op de Nederlandse markt

Naast het gezaagde hout en plaatmateriaal worden er ook gecertificeerde houten kant-en-klaarproducten geïmporteerd in Nederland, zoals tuinmeubelen, deuren en kozijnen, stelen voor tuingereedschap, trappen, dakramen en kantoormeubelen. Het is niet gemakkelijk in beeld te brengen hoeveel gecertificeerde producten er precies naar Nederland geïmporteerd worden. Dit heeft meerdere redenen. De eerste is dat de diversiteit van producten, en daarmee ook van importeurs, erg groot is. Daarnaast hoeven de leveranciers (retailers) van gecertificeerde kant-en-klaarproducten niet gecertificeerd te zijn om het product toch met certificaat op de markt te kunnen brengen. Hierdoor kan niet, zoals bij het gezaagd hout en plaatmateriaal, volstaan worden met het benaderen van de CoC gecertificeerde bedrijven om de gehele markt in beeld te brengen. Naast de CoC bedrijven moeten ook bedrijven worden benaderd, waarvan verwacht wordt dat ze mogelijk gecertificeerde producten importeren. Deze bedrijven, die niet CoC zijn gecertificeerd, maar die wel kant-en-klaarproducten importeren, hebben hun administratie niet zo ingericht dat ze eenvoudig het aantal door hen geïmporteerde gecertificeerde producten kunnen bepalen. Verschillende bedrijven in de studie gaven aan dat ze niet in staat waren aan te geven welk aandeel van de door hen geïmporteerde producten waren voorzien van een FSC dan wel een PEFC-certificaat.

Als gevolg van bovenstaande redenen is het niet gelukt het volledige marktvolume van de verschillende gecertificeerde producten in beeld te brengen. Om toch een indicatie te geven van de producten die in beeld zijn gebracht, worden in deze paragraaf de resultaten gepresenteerd.

De resultaten van de monitoring laten zien dat er binnen een groot aantal productgroepen gecertificeerde houtproducten op de markt wordt gebracht. Voorbeelden hiervan zijn: tuinmeubelen, schuttingen en tuinhout, radiatorombouwen, deuren en kozijnen, trappen, dakramen, schouwombouwen, aanmaakblokjes, kantoormeubelen en houten stelen voor (tuin)gereedschap.

Omdat de aantallen van een aantal gecertificeerde producten te herleiden zijn naar individuele bedrijven, worden alleen de gegevens gepresenteerd, die niet tot het individuele bedrijfsniveau te herleiden zijn.

Naar aanleiding van deze monitoring is met zekerheid te zeggen dat er in 2008 minimaal 249.000 stuks gecertificeerde tuinmeubelen geïmporteerd en op de Nederlandse markt zijn gebracht. Deze meubelen waren allemaal voorzien van een FSC-certificaat. Het is de verwachting dat dit aantal een onderschatting is van het totaal aantal gecertificeerde tuinmeubelen dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen. Het is in deze studie namelijk niet gelukt gegevens van alle tuinmeubel-importerende bedrijven te ontvangen.

Daarnaast is met zekerheid te zeggen dat er in 2008 minimaal 189.000 stuks gecertificeerd houten gereedschapsstelen geïmporteerd zijn. Ook deze producten hadden, net als de tuinmeubelen, een FSC-certificaat.

3.8 Volume hout uit duurzaam beheerd bos zonder certificaat in 2008

In 2008 was 866.120 m³ rhen hout op de Nederlandse markt beschikbaar, dat volgens de bedrijven afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat is geïmporteerd of door de Nederlandse rondhoutverwerkers zonder certificaat op de markt is gebracht. Dit komt overeen met 13,4% van het totale Nederlandse verbruik van houtproducten. Dit is een flinke afname in vergelijking tot 2005 toen het aandeel hout uit gecertificeerd bos zonder certificaat 23% was (tabel 3.11). Deze afname is vooral te wijten aan de afname binnen het PEFC-aandeel uit gecertificeerd bos zonder certificaat. Bij FSC is een toename te zien van de hoeveelheid hout afkomstig uit FSC gecertificeerd bos, maar zonder certificaat. Deze toename bij FSC is te wijten aan een grotere oogst van rondhout uit het Nederlandse FSC bos ten opzichte van 2005.

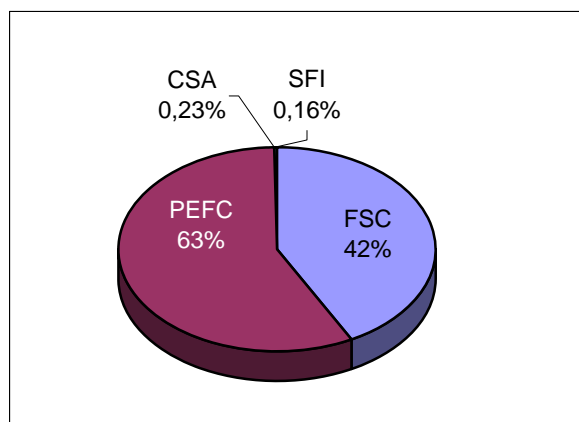
Er zijn verschillende verklaringen te geven voor de afname van het volume uit gecertificeerd bos maar zonder certificaat geïmporteerd. De meest voor de hand liggende is, dat door de toename van het aantal bedrijven met een Chain of Custody certificaat, het hout dat uit een gecertificeerd bos afkomstig is, vaker met een certificaat geïmporteerd wordt. De meeste (CoC gecertificeerde) bedrijven geven daarnaast aan dat het vermelden van dit volume vooral berust op een schatting en dat de bedrijven daarom terughoudend zijn in het vermelden van het volume.

In het geval van gezaagd naaldhout is het in deze monitoring in beeld gebrachte volume, dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar dat zonder certificaat op de markt is gebracht, waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijk volume dat op de markt is gekomen. De leden van de Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging importeren een groot volume naaldhout (ca. 700.000 m³), maar waren in 2008 niet CoC gecertificeerd en daarnaast was gecertificeerd hout tot op heden geen issue binnen deze branche⁵. Zij hebben voor een beperkt deel van het door hen geïmporteerde volume gezaagd naaldhout aangegeven dat het afkomstig is uit gecertificeerd bos. Terwijl het grootste aandeel van het volume afkomstig is uit landen met een groot aandeel gecertificeerd bos, zoals Duitsland, Finland en Zweden.

Van het hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar dat zonder certificaat op de markt is gekomen, was 63% afkomstig uit PEFC gecertificeerd bos en 42% was afkomstig uit FSC gecertificeerd bos (figuur 3.11).

Figuur 3.11

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het totaal volume hout en plaatmaterialen uit gecertificeerd bos dat in 2008 zonder certificaat op de Nederlandse markt is gekomen



⁵ Hierin komt verandering. Het eerste palletproductiebedrijf is in oktober van 2009 PEFC CoC gecertificeerd en de EPV heeft aangegeven in de komende jaren meer actie op het gebied van de certificering van haar grondstof te ontplooiën.

Tabel 3.11

Het totaal volume hout en plaatmateriaal uit gecertificeerd bos dat in 2008 en 2005 zonder certificaat op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ rhe)

| | | FSC | PEFC | CSA | SFI | Totaal | In %*** |
|--------------------------------------|--------------------------------|---------|-----------|--------|-------|-----------|--------------|
| Totaal | Totale markt 2008* | | | | | 6.442.865 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 365.194 | 497.597 | 1.968 | 1.343 | 866.120 | 13,4% |
| | Zonder certificaat 2005** | 183.836 | 1.142.700 | 11.348 | 5.975 | 1.455.435 | 23,0% |
| Paalhout | Totale markt 2008 | | | | | 83.000 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 7.600 | 0 | 0 | 0 | 7.600 | 9,2% |
| | Zonder certificaat 2005 | 7.948 | 0 | 0 | 0 | 7.948 | 8,3% |
| Gezaagd naaldhout | Totale markt 2008 | | | | | 3.220.842 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 255.637 | 424.094 | 1.704 | 325 | 681.760 | 21,2% |
| | Zonder certificaat 2005 | 162.784 | 903.831 | 8.505 | 0 | 1.075.120 | 37,6% |
| Gezaagd tropisch hardhout | Totale markt 2008 | | | | | 731.426 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 20.611 | 0 | 0 | 0 | 20.611 | 2,8% |
| | Zonder certificaat 2005 | 3.499 | 0 | 0 | 0 | 20.413 | 2,8% |
| Gezaagd gematigd loofhout | Totale markt 2008 | | | | | 251.176 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 66.129 | 32.379 | 282 | 969 | 99.758 | 39,7% |
| | Zonder certificaat 2005 | 8.216 | 9.907 | 2.843 | 1.995 | 25.823 | 10,2% |
| Plaatmateriaal | Totale markt 2008 | | | | | 2.156.421 | |
| | Zonder certificaat 2008 | 15.218 | 41.124 | 0 | 49 | 56.391 | 2,6% |
| | Zonder certificaat 2005 | 1.389 | 228.963 | 0 | 3.980 | 234.331 | 12,3% |

* De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

** De cijfers voor het totaal zonder certificaat 2005 bevat ook 16.914 m³ MTCC gecertificeerd hout en 94.662 m³ uit de categorie rest. Deze categorie bestaat uit het volume hout, dat is opgegeven als geïmporteerd met keurhout (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten.

*** Het percentage voor 2005 is gebaseerd op de cijfers voor de "Totale markt" van 2005.

3.9 Volume aantoonbaar legaal hout op de Nederlandse markt in 2008

De Nederlandse overheid heeft voor aantoonbaar legaal hout de inkoopcriteria overgenomen van het Verenigd Koninkrijk. Hout wordt als aantoonbaar legaal beschouwd als het is gecertificeerd volgens de door CPET (Centre Point of Expertise on Timber) goedgekeurde systemen. CPET is vergelijkbaar met de Nederlandse TPAC commissie (zie hoofdstuk 2.3) en toetst verschillende certificeringssystemen aan de inkoopcriteria van het Verenigd Koninkrijk. Op dit moment worden de certificeringssystemen FSC, PEFC, CSA, SFI, MTCC en TLTV (SGS) geaccepteerd als garantie voor aantoonbaar legaal hout. Daarnaast zijn er nog meer certificaten en verklaringen voor legaal hout op de markt beschikbaar, zoals OLB (Veritas), VLO/VLC (Smartwood), MLTV en VLTV (beide van SGS), TFT en FSC controlled wood. Deze verklaringen zijn door CPET niet goedgekeurd, maar zijn binnen dit onderzoek wel meegenomen om in kaart te brengen welke certificaten en verklaringen voor legaliteit in de praktijk worden gebruikt.

Met uitzondering van bepaalde gebieden in de gematigde zone, is het vraagstuk van de legale herkomst van het hout met name van toepassing op de tropische bossen en de

illegale kap die daar plaatsvindt. Daarom is de nadruk in deze studie op de productgroep gezaagd tropisch hardhout gelegd. Van het totale in 2008 in Nederland verbruikte volume gezaagd tropisch hardhout was 260.000 m³ rhe (35,5%) voorzien van een legaliteitscertificaat (tabel 3.12) en van dit volume voldoet 84% (217.000 m³ rhe) aan de criteria die de Nederlandse overheid in haar inkoopbeleid stelt.

Binnen het volume dat voldoet aan de Nederlandse inkoopcriteria neemt het FSC certificaat met een aandeel van 52% een belangrijke plaats in, maar de legaliteitscertificaten MTCC (36%) en TLTV (12%) leveren een duidelijke bijdrage aan de toename van het aandeel aantoonbaar legaal hout op de Nederlandse markt.

Naast de certificaten, die voldoen aan de Nederlandse inkoopcriteria, is er ook gezaagd tropisch hardhout met een OLB of VLO/VLC legaliteitscertificaat geïmporteerd. Deze twee systemen zijn samen goed voor een aandeel van 16% binnen het totale geïmporteerde volume met een legaliteitscertificaat (figuur 3.13).

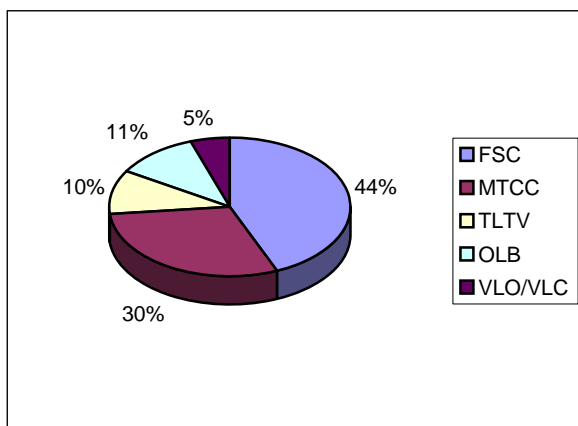
Tabel 3.12

Het totaal volume aantoonbaar legaal geproduceerd gezaagd tropisch hout dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ rhe)

| | | FSC | MTCC | TLTV | OLB | VLO/VLC | FSC CW | Totaal | Aandeel |
|----------------------------------|------------------------|---------|--------|--------|--------|---------|--------|---------|---------|
| Gezaagd tropisch hardhout | Totale markt | | | | | | | 731.426 | |
| | Met certificaat | 113.122 | 77.306 | 26.621 | 28.748 | 13.848 | 0 | 259.645 | 35,5% |

Figuur 3.12

Aandelen van de verschillende legaliteitscertificaten binnen het volume aantoonbaar legaal gezaagd tropisch hardhout in 2008



4 RESULTATEN PULP EN PAPIER

4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips

De Nederlandse producenten van papier en karton, die zijn aangesloten bij de VNP⁶, hebben in 2008 602.000 ton cellulose, 32.000 m³ rondhout en 238.000 m³ rhp chips geïmporteerd. Daarnaast is er door deze bedrijven 63.000 m³ rondhout en 22.000 m³ chips uit het Nederlandse bos verwerkt. In totaal komen deze hoeveelheden cellulose, rondhout en chips overeen met 743.000 ton verwerkte cellulose. De VNP leden hebben daarnaast nog 2.233.000 ton⁷ oud papier verwerkt.

Van de verwerkte cellulose is 38% (ruim 280.000 ton) voorzien van een certificaat voor duurzaam bosbeheer en ca. 20% is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar is zonder certificaat geïmporteerd. Tabel 4.1 en figuur 4.1 laten zien dat het PEFC-certificeringssysteem met een aandeel van bijna 60% het belangrijkste systeem is voor de papierindustrie. De verwerkte FSC gecertificeerde houtpulp wordt vooral geïmporteerd vanuit Brazilië. Duitsland en Chili zijn voor de verwerkte PEFC gecertificeerde houtpulp de belangrijkste herkomstlanden (figuur 4.2).

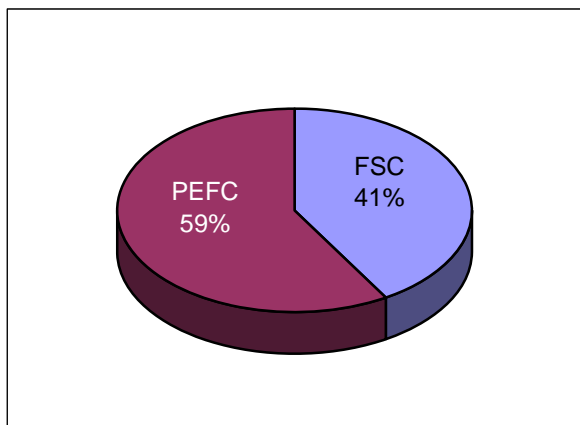
Tabel 4.1

De hoeveelheden gecertificeerde cellulose die in 2008 door de Nederlandse papierindustrie is gebruikt (in ton)

| | Totaal |
|---------------|---------------|
| FSC | 114.000 |
| PEFC | 166.000 |
| Totaal | 280.000 |

Figuur 4.1

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen binnen de in 2008 door de Nederlandse papier- en kartonproducenten verwerkte hoeveelheden gecertificeerde cellulose.

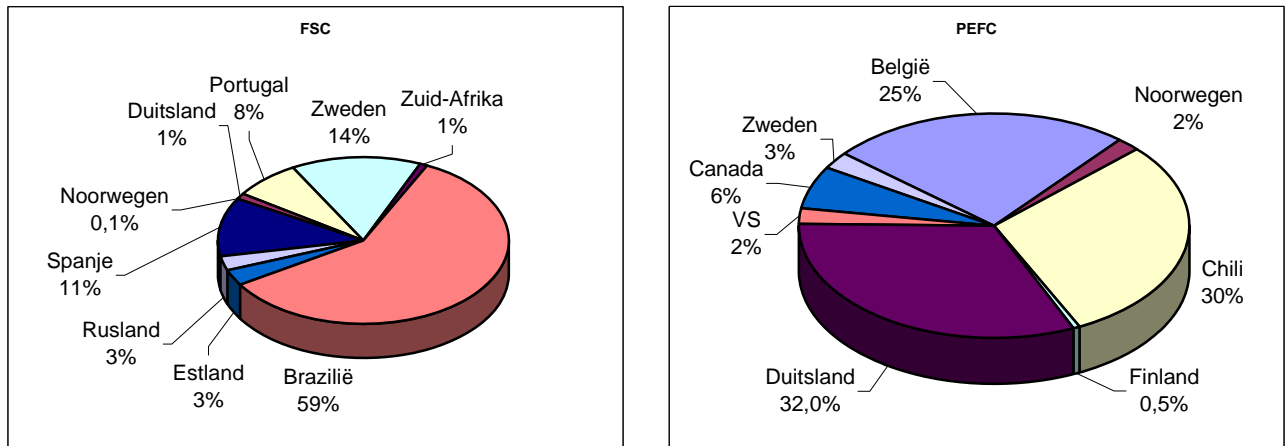


⁶ Alleen de 12 bedrijven, die in 2008 CoC gecertificeerd waren en de niet CoC gecertificeerde cellulose verwerkende bedrijven, hebben een enquête ontvangen. De overige 10 bedrijven verwerken alleen oud papier of katoen en deze cijfers heeft Probos van de VNP ontvangen.

⁷ De verbruikcijfers voor oud papier van de 10 bedrijven die geen enquête hebben ingevuld heeft Probos van de VNP ontvangen.

Figuur 4.2

De landen waaruit de FSC en PEFC gecertificeerde grondstof voor de Nederlandse papier en karton productie komt



4.2 gecertificeerd papier op de Nederlandse markt

Het beschikbare volume papier met een certificaat, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht, is opgebouwd uit de productie in Nederland en het volume dat via import Nederland binnen is gekomen.

De Nederlandse papier- en kartonproducenten hebben in 2008 in totaal ca. 898.000 ton gecertificeerd papier geproduceerd. Dat is 30% van de Nederlandse papierproductie (bijlage 2). Van de totale productie van gecertificeerd papier en karton is 20% (ca. 183.000 ton) op de Nederlandse markt gebracht. Binnen de, op de Nederlandse markt gebrachte hoeveelheid, had 67% (ca. 123.000 ton) een PEFC certificaat en 33% (ca. 60.000 ton) een FSC certificaat. Tabel 4.2 geeft een overzicht van de FSC gecertificeerde papier- en kartonproductgroepen. Voor het volume PEFC gecertificeerd papier kan geen uitsplitsing naar productgroep worden gegeven, omdat deze gegevens te herleiden zijn naar individuele bedrijven. Wel kan gezegd worden dat het PEFC gecertificeerde papier bestaat uit krantenpapier en grafisch papier.

Tabel 4.2

De hoeveelheden FSC gecertificeerd papier en karton per productgroep en de totale hoeveelheid PEFC gecertificeerd papier, dat in 2008 door de Nederlandse papier- en kartonproducerende bedrijven op de Nederlandse markt is gebracht (in ton)

| | FSC | PEFC |
|------------------------|--------|---------|
| Grafisch papier | 5.575 | - |
| Krant papier | 0 | - |
| Grafisch karton | 36.875 | 0 |
| Rest* | 17.135 | 0 |
| Totaal | 59.585 | 123.415 |

* deze categorie bestaat uit volumes verpakkingskarton, hygiënisch papier en papier dat is gerapporteerd als overig papier. Deze productgroepen zijn niet uitgesplitst, omdat de gegevens herleid zouden kunnen worden tot individuele bedrijven.

In 2008 hebben 12 CoC gecertificeerde bedrijven gecertificeerd papier en karton geïmporteerd. Deze papierimporteurs hebben in 2008 ruim 50.000 ton FSC gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Tabel 4.3 geeft weer in welke productcategorieën het FSC gecertificeerde papier en karton valt.

Daarnaast is er ook ruim 3.000 ton PEFC gecertificeerd papier geïmporteerd voor de Nederlandse markt. Het PEFC gecertificeerde papier betreft grafisch papier en papier dat valt in de categorie overige. Van het PEFC gecertificeerde papier kan niet worden aangegeven wat de verdeling is per productcategorie, omdat deze cijfers te herleiden zijn naar individuele bedrijven.

Tabel 4.3

De hoeveelheden FSC en PEFC gecertificeerd papier die in 2008 zijn geïmporteerd voor de Nederlandse markt (in ton)

| | FSC | PEFC** |
|------------------------|--------|--------|
| Grafisch papier | 44.300 | - |
| Grafisch karton | 3.300 | - |
| Rest* | 2.400 | - |
| Totaal | 50.000 | 3.000 |

* de Rest-categorie bestaat uit volumes papier waarvan de bedrijven niet konden of wilden aangeven binnen welke categorie het valt.

** Van het PEFC gecertificeerde papier kan niet worden aangegeven wat de verdeling is per productcategorie, omdat deze cijfers te herleiden zijn naar individuele bedrijven.

Daarnaast zijn er ook nog kant-en-klaar papierproducten geïmporteerd, zoals enveloppen en schrijfwaren. Het betreft een beperkte hoeveelheid van een zeer gering aantal bedrijven. Deze gegevens worden daarom vanwege herleidbaarheid naar individuele bedrijven niet weergegeven.

Het totale volume gecertificeerd papier, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gekomen (productie plus import), komt daarmee op ca. 236.000 ton. Dit betekent dat, met een verbruik van 3.950.300 ton papier, het aandeel gecertificeerd papier op de Nederlandse markt 6% bedraagt (2,8% FSC en 3,2% PEFC). Tabel 2.2 uit bijlage 2 geeft de Nederlandse verbruikscijfers voor papier en karton weer.

In 2005 was het aandeel FSC gecertificeerd grafisch papier (excl. krantenpapier) 0,5%. In 2008 is dit aandeel toegenomen tot ca. 4% (ca. 50.000 ton). De grotere vraag naar FSC-gecertificeerd papier en karton vertaalt zich dus duidelijk in een flinke toename van het marktaandeel FSC gecertificeerd grafisch papier (excl. krantenpapier) op de Nederlandse markt. De grotere vraag komt voort uit de grote toename van het aantal CoC gecertificeerde drukkers, de convenanten die FSC Nederland afsluiten en de belangrijke plaats die maatschappelijk verantwoord ondernemen inneemt binnen de bedrijfsvoering van grote Nederlandse bedrijven.

Het marktaandeel van PEFC gecertificeerd papier is ten opzichte van 2005 toegenomen van 0% naar ca. 3,2%. Dit kan, net als de toename van het FSC-gecertificeerde grafisch papier, o.a. worden toegeschreven aan de grote toename van bedrijven met een Chain of Custody certificaat. Deze ontwikkeling is het resultaat van een toenemende vraag naar PEFC gecertificeerd papier vanuit de markt. Daarnaast blijkt uit het hoge aandeel PEFC gecertificeerde cellulose binnen de totale verwerkte hoeveelheid gecertificeerde cellulose, dat PEFC belangrijk is voor de Nederlandse papier- en kartonindustrie.

5 PROGNOSE GECERTIFICEERD HOUT- EN PAPIERGEBRUIK IN 2011

5.1 Prognose gecertificeerd hout

De hoeveelheid hout met certificaat, die de komende jaren op de Nederlandse markt komt zal, als gevolg van de vele initiatieven die er in Nederland gaande zijn, zeker verder gaan toenemen. Uit de Probosenquête-resultaten is helaas niet rechtstreeks af te leiden welke omvang deze toename zal hebben. Te weinig houtimporterende bedrijven hebben de moeite genomen deze vraag in te vullen op het enquêteformulier. Daarnaast is deze vraag niet gesteld aan de VVNH bedrijven. Op basis van een aantal andere bronnen en een inschatting van de huidige ontwikkelingen binnen de Nederlandse markt van gecertificeerd hout is een inschatting gemaakt van het marktaandeel in 2011.

Rondhout

Naar verwachting komt er in 2011 ten minste evenveel rondhout met certificaat uit het Nederlandse FSC-bos beschikbaar. De monitoringsresultaten tonen aan dat een beperkt aandeel van de oogst uit Nederlands FSC-bos als gecertificeerd product op de Nederlandse markt komt. De respondenten verwachten niet dat dit aandeel de komende jaren fors zal toenemen. Een lichte toename is echter wel te verwachten. Deze toename kan worden vergroot indien de inzet van FSC-hout binnen de verpakkingindustrie kan worden vergroot. 50% Van het door de Nederlandse rondhoutzagerijen geproduceerde volume gezaagd hout gaat namelijk naar deze sector.

Gezaagd hout en plaatmaterialen

De totale houtmarkt is als gevolg van de economische crisis gekrompen en krimpt nog steeds, hoewel de verwachting is dat de markt in 2010 zal aantrekken⁸. Het krimpen van de markt heeft een toename in concurrentie tussen bedrijven tot gevolg. Hierop wordt door bedrijven verschillend gereageerd. De bedrijven, die voorop lopen op het gebied van de handel in gecertificeerd hout, zullen proberen zich nog meer als zodanig te profileren. Zij hebben grote voorraden gecertificeerd hout en willen dit blijven afzetten op de Nederlandse markt. De volgers of achterblijvers zullen juist proberen zoveel mogelijk op prijs te concurreren en als gevolg daarvan proberen hout zonder certificaat aan te bieden. Vooral de prijs van gecertificeerd gezaagd hardhout is hoger dan de prijs voor hetzelfde hout zonder certificaat. Als gevolg van deze ontwikkeling zal de groei van het marktaandeel gecertificeerd hout in de komende periode minder snel verlopen dan in de periode voor 2008. In de periode 2005-2008 is het aandeel gecertificeerd hout op de Nederlandse markt gestegen van 13,3% naar 33,8%. Een dergelijke groei van 20 procentpunten wordt dus in de komende periode niet verwacht.

Nieuw VVNH beleidsplan

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Koninklijke VVNH is het VVNH-beleidsplan voor de komende jaren vastgesteld. In het plan is vastgelegd dat in 2015, 50% van het hardhout, 85% van het plaatmateriaal en 100% van het naaldhout dat de leden importeren/inkopen duurzaam geproduceerd moet zijn. Volgens de VVNH is in 2015 daarmee gemiddeld 85% van de import/inkoop van de VVNH-leden aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De genoemde doelstellingen komen tevens terug in het Actieplan "Bewust met hout" dat de VVNH samen met de NBvT heeft opgesteld.

⁸ Bron: Persbericht UNECE Timber Section naar aanleiding van de op 13 en 14 oktober 2009 in Geneve gehouden bijeenkomst van het Timber Committee (20-10-2009, http://www.unece.org/press/pr2009/09tim_p06e.htm)

Zowel de VVNH als de NBvT zullen zich tot 2015 dus inzetten voor het vergroten van het marktaandeel gecertificeerd hout.

De doelstellingen die waren opgenomen in het beleidsplan voor de periode 2005-2009 hebben reeds tot een forse toename van het aandeel gecertificeerd gezaagd hout en plaatmateriaal, binnen het totale door VVNH leden geïmporteerde houtvolume, geleid. Dit aandeel is toegenomen van 42% in 2007⁹ tot 62% in 2009¹⁰. Een toename van 20 procent punten die voornamelijk voor rekening komt van het gezaagd naaldhout. Het aandeel gecertificeerd gezaagd naaldhout binnen het totale geïmporteerde volume gezaagd naaldhout is in de zelfde periode met 18 procentpunten toegenomen en bedraagt in 2009 ongeveer 75%¹¹.

Dat de inspanningen van de VVNH grote invloed hebben op het totale marktaandeel van gecertificeerd hout blijkt uit het feit dat het door de VVNH leden geïmporteerde volume gecertificeerd gezaagd naaldhout een aandeel van bijna 90% heeft binnen het totale volume gecertificeerd gezaagd naaldhout op de Nederlandse markt. Op het gebied van het gezaagde hardhout en plaatmateriaal moeten de VVNH leden in de komende beleidsplanperiode nog grote stappen zetten om de 2015 doelstellingen te halen. Dit zal, net als in de afgelopen periode, leiden tot een toename van het marktaandeel gecertificeerd hout op de Nederlandse markt.

Verwacht marktaandeel 43% in 2011

Wanneer wordt gekeken naar de ontwikkeling van het aandeel gecertificeerd hout binnen het door de VVNH leden geïmporteerde volume in de periode 2006-2009 en rekening houdend met de huidige economische ontwikkelingen is het mogelijk een inschatting te maken van het te verwachten aandeel in 2011. Deze analyse resulteert in een verwachte toename van het marktaandeel gecertificeerd hout op de Nederlandse markt met 9 procentpunten in de periode 2009 tot en met 2011. Het marktaandeel van gecertificeerde houtproducten op de Nederlandse markt zal in 2011 ca. 43% bedragen. Dit betekent een groei van ongeveer 10% per jaar.

De groei zal voornamelijk komen vanuit het gezaagd tropisch hardhout, gezaagd gematigd loofhout en plaatmateriaal. Dit is ook in lijn met de huidige ontwikkelingen ten aanzien van het vergroten van de vraag naar deze gecertificeerde houtproducten. De volgende ontwikkelingen zijn waar te nemen:

- Het duurzaam inkoopbeleid van de nationale en regionale overheid;
- het afsluiten van convenanten door FSC Nederland;
- een toename van het aantal CoC gecertificeerde bedrijven (o.a. aannemers);
- toename van de oppervlakte FSC gecertificeerd bos in Afrika;
- de oprichting van PEFC Nederland;
- het zich committeren van de NBvT aan de doelstellingen in het VVNH beleidsplan.

Binnen het volume gecertificeerd gezaagd naaldhout is minder groei te verwachten. Het aandeel gecertificeerd naaldhout is in de afgelopen jaren reeds sterk toegenomen. De VVNH-leden hebben namelijk veel gecertificeerd hout geïmporteerd, maar hieraan lag geen vraag vanuit de markt ten grondslag. Een toename van de vraag vanuit de markt, als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen, zal dus niet meteen leiden tot een toename van het marktaandeel gecertificeerd gezaagd naaldhout. Dit verhaal kan veranderen als de emballagesector besluit op grote schaal gecertificeerd hout toe te

⁹ Bron: Rapportage VVNH monitoring 2008, Jan Oldenburger, Stichting Probos

¹⁰ Bron: Rapportage VVNH monitoring 2009 (voorlopig), Jan Oldenburger, Stichting Probos.

¹¹ Bron: Rapportage VVNH monitoring 2009 (voorlopig), Jan Oldenburger, Stichting Probos.

passen. De emballagesector verwerkt jaarlijks namelijk zo'n 860.000 m³ gezaagd naaldhout.

Op dit moment zijn er binnen deze sector ontwikkelingen gaande om over te gaan tot het gebruik van gecertificeerd hout. Het eerste Nederlandse palletproductiebedrijf is bijvoorbeeld aan het eind van 2009 PEFC CoC gecertificeerd. Als deze ontwikkeling doorzet dan is een toename van het marktaandeel van meer dan 9 procentpunten zeker mogelijk.

5.2 Prognose gecertificeerd papier en karton

De meerderheid van de papier- en kartonproducenten en importeurs heeft aangegeven welke hoeveelheid gecertificeerd papier of karton zij in 2011 op de Nederlandse markt verwachten te brengen. Er is dus geen aanvullende analyse, zoals bij het gezaagd hout en plaatmateriaal, noodzakelijk om het verwachte marktaandeel in 2011 te bepalen.

De Nederlandse producenten en importeurs van papier en karton verwachten in 2011 342.000 ton gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt te brengen. Dat is een toename van 106.000 ton. Het marktaandeel stijgt daarmee van 6% in 2008 naar 9% in 2011.

De hoeveelheid grafisch papier (excl. krantenpapier) op de Nederlandse markt zal op basis van de door de bedrijven aangeleverde gegevens in 2011 zijn toegenomen tot 85.000 ton. Daarmee heeft het gecertificeerde grafische papier (excl. krantenpapier) een marktaandeel van 7% binnen de totale, in Nederland, verbruikte hoeveelheid grafisch papier (excl. krantenpapier).

In de hier gegeven voorspelling van het marktaandeel is geen rekening gehouden met een eventuele toename van het aantal CoC gecertificeerde papiergroothandels. Daarnaast zijn de twee papier producerende bedrijven, SCA Packaging De Hoop B.V. en Papierfabriek Doetinchem B.V. sinds 2009 CoC gecertificeerd. Een dergelijke toename in gecertificeerde papier importerende en producerende bedrijven zal waarschijnlijk leiden tot een grotere toename van het marktaandeel dan in deze studie wordt voorspeld.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Conclusies

De monitoring naar duurzaam geproduceerd hout 2008 levert de volgende conclusies:

- *Gecertificeerd hout*
Het volume gecertificeerde houtproducten, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 2.180.000 m³ rhe. Dat is 33,8% van de totale hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal die in ons land is verbruikt.
92% Van het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt voldoet aan de inkoopcriteria van de Nederlandse overheid.
- *Duurzaam geproduceerd hout*
Naast het volume gecertificeerd hout is er in 2008 nog 866.000 m³ rhe duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal zonder certificaat op de Nederlandse markt gekomen. Dit komt overeen met een marktaandeel van 13,4% van het totale houtverbruik.
- *Gecertificeerd hout binnen de bouw en GWW*
In Nederland gaat 74% van het gecertificeerde gezaagd hout en plaatmateriaal naar de bouw en GWW. Er is door Probos ingeschat dat er in 2008 ongeveer 3.000.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de bouw en GWW is verwerkt. Van dit volume is 51%, aan het begin van het bouwproces, voorzien van een certificaat.
- *Aantoonbaar legaal hout*
Het volume aantoonbaar legaal gezaagd tropisch hout, dat in 2008 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 260.000 m³ rhe. Dat is 35,5% van de totale hoeveelheid gezaagd tropisch hardhout dat in ons land is verbruikt. 84% (217.000 m³ rhe) Van dit volume voldoet aan de inkoopcriteria van de Nederlandse overheid.
- *Duurzaam geproduceerde pulp*
38% van de houtpulp, die door de Nederlandse papier en kartonfabrieken wordt ingezet, is gecertificeerd en daarnaast 20% van de pulp is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar heeft geen certificaat.
- *Gecertificeerd papier*
Er is in 2008 236.000 ton gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt gekomen. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 6% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.
- *Hout uit het Nederlandse bos*
Van de 448.000 m³ zonder schors (z.s.) rondhout geogst in het Nederlandse FSC-bos is 267.000 m³ z.s. door Nederlandse houtbedrijven (ca. 50.000 m³ z.s. voor de productie van papier) verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 13.200 m³ rhe gezaagd hout en 1.500 m³ z.s. paalhout met FSC certificaat op de Nederlandse markt gekomen.

- *Prognose voor 2011*
Het marktaandeel van gecertificeerd hout zal naar verwachting in 2011 43% bedragen. Dat is een toename van 9% ten opzichte van het marktaandeel in 2008. Voor het bereiken van deze groei moet het volume gecertificeerd hout op de Nederlandse markt jaarlijks met 10% toenemen. Indien de Nederlandse producenten van pallets en kisten in de periode tot 2011 over gaan tot het verwerken van gecertificeerd hout dan kan het marktaandeel nog verder stijgen. Het aandeel gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt zal volgens de producenten en importeurs van papier en karton in 2011 zijn toegenomen tot 9%.

6.2 Aanbevelingen

Tijdens de uitvoering van deze marktstudie zijn een aantal zaken geconstateerd, die in volgende studies verbeterd kunnen worden, zodat het marktaandeel van aantoonbaar duurzaam geproduceerde houtproducten op de Nederlandse markt nog beter wordt benaderd. Deze verbeteringen of aanpassingen worden in deze paragraaf als aanbevelingen gepresenteerd.

- *Kant-en-klare houtproducten*
In deze studie is dezelfde methode gehanteerd als in de in 2006 uitgevoerde nul meting. Dit betekent dat kant-en-klare houtproducten, zoals deuren, kozijnen, tuinmeubels, vogelhuisjes etc., niet zijn meegenomen in het berekende marktaandeel. In 2006 is voor deze werkwijze gekozen, omdat er op dat moment nog betrekkelijk weinig CoC gecertificeerde bedrijven waren, die deze producten op de markt brachten. Tijdens de huidige studie is wel geprobeerd om deze producten in beeld te brengen door alle CoC gecertificeerde importeurs van kant-en-klare houtproducten te benaderen. Het is echter niet gelukt om een 100% response te verkrijgen, de response was 61%. Deze 100% response is noodzakelijk, omdat het lastig is een bijschatting te doen voor de producten die niet in beeld zijn gebracht. Daarom is er uiteindelijk voor gekozen de houtproducten niet mee te nemen in het totale marktaandeel.

Een tweede probleem bij de kant-en-klare houtproducten is het feit dat retailbedrijven niet CoC gecertificeerd hoeven te zijn om toch gecertificeerde houtproducten (met label) te mogen verkopen. Dit betekent dat elke detailhandelaar in Nederland gecertificeerde producten mag verkopen. Van een aantal bedrijven, zoals Kwantum, Leen Bakker, Intratuin, Hema etc., is bekend dat ze gecertificeerde houtproducten verkopen zonder CoC gecertificeerd te zijn. Door de detailhandelbedrijven, waarvan bekend is dat ze houtproducten met een certificaat importeren en ook verkopen, te benaderen worden in ieder geval deze producten in beeld gebracht, maar het verkregen resultaat is onvolledig. Er zullen immers nog meer bedrijven zijn die gecertificeerde houtproducten importeren. Het voert te ver om in een studie als deze al deze bedrijven te identificeren en dus het totale marktaandeel van de aantoonbaar duurzaam geproduceerde kant-en-klare houtproducten te bepalen.

Indien er de behoefte bestaat ook het marktaandeel van de gecertificeerde kant-en-klare houtproducten in beeld te brengen dan is daarvoor meer tijd nodig. Een aparte studie of een aanvullend onderdeel binnen de monitoring lijkt daarvoor de beste oplossing.

- *Marktaandeel gecertificeerd papier*

In deze monitoring is, conform de werkwijze in 2006, het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton in beeld gebracht door de Nederlandse producenten van papier en karton en de CoC gecertificeerde importeurs van papier en kartonproducten te benaderen. In de loop van deze studie is gebleken dat hiermee niet de volledige markt van aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton wordt verkregen. Een aantal grote drukkerijen die zelf hun papier importeren blijken gecertificeerd papier te importeren zonder CoC gecertificeerd te zijn. Daarnaast worden er papierproducten, zoals schrijfblokken, enveloppen, toiletpapier etc., door de detailhandel geïmporteerd en op de markt gebracht. Deze detailhandelaren hoeven net als bij de kant-en-klare houtproducten niet CoC gecertificeerd te zijn om toch papierproducten met een certificaat te mogen verkopen.

Het alleen benaderen van de CoC gecertificeerde importeurs volstaat dus niet om het marktaandeel vast te stellen. Tijdens de volgende ronde van deze monitoring dient de werkwijze voor papier en karton dan ook te worden aangepast.

Het is daarnaast de vraag of er recht wordt gedaan aan het grote aandeel (49% in 2008), die papier- en kartonproducten innemen binnen het totale Nederlandse verbruik van hout- en houtproducten, door ze in de zelfde studie en rapportage als de overige hout en houtproducten mee te nemen. Het lijkt verstandig tijdens de volgende monitoring een aparte studie uit te voeren voor de papier- en kartonproducten en de resultaten in een apart rapport te presenteren.

- *Marktsegmenten*

De Nederlandse overheid heeft, waar het hout betreft, met haar inkoopbeleid vooral invloed op de toepassing van hout in de bouw en dan met name in de GWW. Daarom is in deze studie een schatting gemaakt van het houtverbruik binnen de bouw en het aandeel daarvan dat aantoonbaar duurzaam is geproduceerd. Deze schatting lijkt een goede benadering, maar er is een meer uitgebreide studie nodig om deze schatting nauwkeuriger te maken. Daarnaast maakt een uitgebreidere studie het mogelijk het houtverbruik binnen de verschillende segmenten (bv. GWW, timmerindustrie, houtskeletbouw etc.) binnen de bouw vast te stellen. Het volume dat naar de GWW gaat is nu een inschatting terwijl meer nauwkeurigheid nodig lijkt om een betrouwbare toetsing van het beleid mogelijk te maken.

- *Conversiefactoren*

Voor het omrekenen van de volumes houtproducten naar rondhoutequivalenten is gebruik gemaakt van voor Nederland specifieke conversiefactoren die Stichting Probos in de loop der jaren heeft verzameld. Op dit moment werkt er binnen de UNECE Timber Section een werkgroep aan een update van de conversiefactoren, die door de UNECE en FAO worden gehanteerd. Op basis van de rapportage van deze werkgroep zal voor de volgende ronde van deze monitoring moeten worden bepaald of de conversiefactoren dienen te worden aangepast. Deze eventuele aanpassing zal dan ook moeten worden doorgevoerd in de resultaten van de twee voorgaande rondes, zodat de resultaten met elkaar te vergelijken zijn.

LITERATUUR

Aidenvironment, 2008, **FSC in de markt 2007**, De beschikbaarheid van FSC-gecertificeerd hout op de Nederlandse markt in 2007, Aidenvironment, Amsterdam, 43 p.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Conversiefactoren

| Product | Eenheid | CF |
|-------------------|----------------|-----------|
| gezaagd naaldhout | m ³ | 1,35 |
| gezaagd loofhout | m ³ | 1,41 |
| | | |
| platen | m ³ | 1,52 |
| fineer | m ³ | 1,45 |
| triplex | m ³ | 1,65 |
| spaanplaten | m ³ | 1,3 |
| vezelplaten | m ³ | 1,45 |

Bijlage 2. Nederlands hout- en papierverbruik in 2008

In tabel 2.1 is het Nederlandse houtverbruik in 2008 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De import en export cijfers zijn afkomstig uit de handelsgegevens van het CBS en het productiecijfer is afkomstig van Probos.

| | Naaldhout | Tropisch hardhout | Gematigd loofhout | Platen | Ronde palen | Totaal |
|------------------|-----------|-------------------|-------------------|-----------|-------------|-----------|
| Import | 3.410.609 | 818.055 | 300.458 | 2.708.383 | | 7.237.506 |
| Export | 404.127 | 111.920 | 142.246 | 556.740 | | 1.215.034 |
| Productie | 214.360 | 25.291 | 92.964 | 4.778 | | 337.393 |
| Verbruik | 3.220.842 | 731.426 | 251.176 | 2.156.421 | 83.000 | 6.442.865 |

In tabel 2.2 is het Nederlandse papierverbruik in 2008 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De cijfers zijn afkomstig van het CBS, de VNP en Stichting Probos.

| | Grafisch papier (excl. kranten) | Krantenpapier | Sanitairpapier | Verpakkingspapier en karton | Totaal |
|------------------|---------------------------------|---------------|----------------|-----------------------------|-----------|
| Import | 1.502.100 | 353.500 | 31.200 | 1.450.200 | 3.337.000 |
| Export | 982.600 | 276.800 | 23.800 | 1.080.500 | 2.363.700 |
| Productie | 708.000 | 462.000 | 117.000 | 1.690.000 | 2.977.000 |
| Verbruik | 1.227.500 | 538.700 | 124.400 | 2.059.700 | 3.950.300 |

Bijlage 3. Analyse verschillen FSC uitkomsten van Probos en Aidenvvironment

In 2008 is door Aidenvvironment in opdracht van FSC Nederland een monitoring uitgevoerd naar de beschikbaarheid van FSC-hout op de Nederlandse markt in 2007. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd (FSC in de markt 2007, Aidenvvironment, november 2008).

Het marktaandeel van FSC hout in 2007 bedroeg volgens het door Aidenvvironment in 2008 uitgevoerde onderzoek 15,5%. Probos komt in de huidige studie tot een marktaandeel voor FSC gecertificeerd hout van 11,6% voor 2008. Het ministerie van VROM heeft Probos gevraagd na te gaan waardoor dit verschil in marktaandeel wordt veroorzaakt. De achtergronden van dit verschil, dat ook aanwezig was in 2006, zijn in 2006 reeds met Aidenvvironment besproken en in het eindrapport van de vorige studie vermeld.

Op vier onderdelen van de uitkomsten wordt nader ingegaan:

1. de hoeveelheid FSC-hout uit het Nederlandse bos
2. de importcijfers van FSC-hout en -houtproducten
3. meenemen houtproducten, zoals deuren, tuinmeubels etc. in het marktaandeel
4. de totale CBS verbruikscijfers van hout en houtproducten.

Conclusie

Het verschil van ca. 4% in marktaandeel tussen de onderzoeken van Aidenvvironment en Probos wordt voornamelijk veroorzaakt door het meenemen van het volledige oogstvolume uit het Nederlandse FSC-bos door Aidenvvironment. De analyse van Probos toont aan dat slechts 3,2% van het oogstvolume uit het Nederlandse FSC bos daadwerkelijk met een FSC certificaat op de Nederlandse markt wordt gebracht. Indien dit percentage ook in de Aidenvvironmentstudie zou zijn gehanteerd dan resulteert dit in een marktaandeel van 10,3%. In dat geval ligt het door Probos berekende FSC marktaandeel (11,6%), dus 1,4 procentpunten hoger. Hetgeen overeenkomt met een groei van het marktvolume met ca. 10% van 2007 op 2008. Deze groei ligt lager dan de door Aidenvvironment voorspelde groei van 19%, maar dit is te verklaren door het feit dat Aidenvvironment in 2008 nog niet precies kon inschatten wat de gevolgen van de economische crisis zouden zijn op de houtmarkt. Een toename van ca. 10% is op basis van de huidige economische situatie binnen de houtmarkt aannemelijk.

In tabel 1.1 wordt het overzicht gepresenteerd van de belangrijkste uitkomsten uit beide onderzoeken.

Tabel 1.1

De uitkomsten voor het volume FSC-hout uit de onderzoeken van Aidenvvironment en Probos. De hoeveelheden staan vermeld in m³ rhe en de marktaandelen (percentages) zijn berekend op basis van het totale houtverbruik uit beide onderzoeken. De cijfers van Aidenvvironment hebben betrekking op 2007 en die van Probos op 2008

| | Netto import, (m ³ rhe) | | Uit NL bos, (m ³ rhe) | | Hoeveelheid FSC hout, (m ³ rhe) | | Totaal houtverbruik, (m ³ rhe) |
|-----------------|---------------------------------------|-------|-------------------------------------|------|---|-------|---|
| Aidenvvironment | 848.540 | 10,2% | 448.882 | 5,4% | 1.297.423 | 15,5% | 8.352.648 |
| Probos | 733.152 | 11,4% | 14.718 | 0,2% | 747.870 | 11,6% | 6.442.865 |

FSC-hout uit het Nederlandse bos

Er is een duidelijk verschil tussen beide onderzoeken als het gaat om de hoeveelheid FSC-hout afkomstig uit het Nederlandse bos, waarvan wordt aangenomen dat het op de Nederlandse markt terecht komt.

Dit wordt veroorzaakt doordat Aidenvironment de gehele oogst uit het FSC-bos, in 2007 448.882 m³, als FSC-hout in de resultaten heeft opgenomen, conform de opzet van voorgaande studies. Wel is in de rapportage vermeld dat 42% van het inlandse FSC-rondhout in 2005 met het FSC-keurmerk is doorverkocht.

Vanwege het feit dat Probos al 23 jaar een enquête uitvoert onder de Nederlandse rondhoutverwerkende en rondhoutexporterende bedrijven is Probos in staat geweest meer bronnen te raadplegen om te bepalen waar het rondhout uit het Nederlandse FSC-bos naar toe gaat. Naast de boseigenaren zijn via deze enquête ook de rondhouthandelaren/bosexploitanten geënquêteerd en is navraag gedaan bij de CoC gecertificeerde zagerijen en paalhout- en papierfabrikanten. Daarmee werd inzicht verkregen in de hoeveelheid rondhout uit het FSC-bos dat wordt geëxporteerd en de hoeveelheid, die door Nederlandse bedrijven wordt verwerkt. Tevens is daarbij vastgesteld hoeveel van de houtproducten met en zonder FSC-certificaat op de Nederlandse markt wordt gebracht.

Dit leverde de volgende resultaten op: 40% (181.000 m³) van de oogst uit Nederlands FSC-bos (448.179 m³ zonder schors (z.s.)) is in 2008 geëxporteerd. 72% van dit exportvolume was voorzien van een FSC- certificaat. Dit gecertificeerde hout wordt in België en Duitsland tot FSC gecertificeerd plaatmateriaal verwerkt. Het in België en Duitsland geproduceerde FSC gecertificeerde plaatmateriaal is niet alleen bedoeld voor de Belgische- en Duitse markt, maar wordt voor een groot deel geëxporteerd, o.a. naar Nederland. Het meenemen van het geëxporteerde rondhout uit het Nederlandse FSC bos kan, als gevolg hiervan, dus ook leiden tot dubbeltellingen.

Tabel 1.2

De totale oogst uit Nederlands FSC-bos en de verdeling van deze oogst over de export en verwerking in Nederland. Het volume daarbinnen dat door de boseigenaar met en zonder FSC certificaat is verkocht (in m³ rhe)

| | Totaal | Met certificaat | Zonder certificaat |
|---------------------------------------|---------------|------------------------|---------------------------|
| Totale oogst uit FSC-bos in NL | 448.000 | 252.000 | 196.000 |
| Export | 181.000 | 130.000 | 51.000 |
| Verwerking tot houtproduct in NL | 217.000 | 99.000 | 118.000 |
| Verwerking tot papier en karton in NL | 50.000 | 23.000 | 27.000 |

Van de totale oogst uit Nederlands FSC-bos wordt dus ca. 267.000 m³ (z.s.) in Nederland verwerkt. Ongeveer 50.000 m³ z.s. door de papier- en kartonindustrie en 217.000 m³ z.s. door rondhoutzagerijen, klompenmakers en de handelaren in palen (tabel 1.2).

Van de 217.000 m³ z.s. die door rondhoutzagerijen, klompenmakers en de handelaren in palen wordt verwerkt is 99.000 m³ z.s. voorzien van een certificaat. De verwerking van dit volume met certificaat levert uiteindelijk 14.718 m³ rhe (13.257 m³ rhe zaaghout en 1.461 m³ rhe palen) aan houtproducten op die met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt zijn gebracht. De rest van het volume is wel in ons land verwerkt, maar is dus zonder FSC-certificaat op de markt gebracht. Van dit volume wordt 86% verwerkt tot zaaghout en de rest (16%) wordt gebruikt voor palen, klompen en houtskool. Het volume dat zonder certificaat op de markt wordt gebracht dient niet te worden meegenomen in het marktaandeel aantoonbaar duurzaam

geproduceerd hout. Dit geldt ook voor de 50.000 m³ z.s. die door de Nederlandse papier- en kartonindustrie is verwerkt; dat zit namelijk verwerkt in het aandeel gecertificeerd papier op de Nederlandse markt.

Uiteindelijk is in 2008 dus 3,2% (14.718 m³ z.s.) van de Nederlandse oogst uit FSC-bos (448.000 m³ z.s.) met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gekomen. Wanneer de toegepaste bronbenadering wordt gevolgd en als daarnaast de definitie van aantoonbaar duurzaam geproduceerd (dus met certificaat op de markt) wordt gehanteerd, dan dient alleen dit volume met certificaat te worden meegenomen voor het berekenen van het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt.

De importcijfers

De importcijfers voor FSC-producten van beide onderzoeken verschillen op het eerste gezicht veel van elkaar. Een deel van het verschil kan worden verklaard uit de toegepaste conversiefactor voor het omrekenen van tropisch gezaagd hout naar rondhoutequivalenten: Probos hanteert 1,41 en Aidenvironment 2. Het importcijfer van Probos voor tropisch gezaagd hout valt hierdoor ca 47.000 m³ rher lager uit (marktaandeel 0,7%).

Wanneer de gegevens in product m³ naast elkaar worden gezet (tabel 1.3) dan valt op dat de gegevens, die Probos in beeld heeft gebracht voor het gezaagde hout, hoger liggen dan de cijfers uit de Aidenvironmentstudie (incl. bijschatting van 15%). Alleen voor plaatmateriaal liggen de Proboswaarden lager. Als de cijfers niet in rher maar in product m³ worden uitgedrukt is de te verwachten groei in volume gecertificeerde producten van 2007 naar 2008 dus duidelijk in de cijfers voor gezaagd hout terug te zien.

Tabel 1.3

Vergelijking tussen de door Aidenvironment en Probos in beeld gebrachte volumes FSC gecertificeerd gezaagd hout en plaatmateriaal in product m³. De volumes uit de Aidenvironmentstudie zijn zowel weergegeven met als zonder bijschatting

| Productgroep | Cijfers Aidenvironment 2007 | | Cijfers Probos 2008 | Verschil | |
|---------------------------|-----------------------------|--------------------|---------------------|---------------------|--------------------|
| | Incl. bijschatting* | Excl. bijschatting | | Incl. bijschatting* | Excl. bijschatting |
| Gezaagd naaldhout | 205.121 | 181.523 | 311.560 | 106.439 | 130.037 |
| Gezaagd tropisch hardhout | 65.582 | 58.038 | 79.434 | 13.852 | 21.397 |
| Gezaagd gematigd loofhout | 2.938 | 2.600 | 14.171 | 11.233 | 11.571 |
| Plaatmateriaal | 138.344 | 122.428 | 122.447 | -15.897 | 19 |

* Inclusief de in de studie van Aidenvironment toegepaste bijschatting van 15%.

Een andere mogelijke verklaring voor het verschil is de methode van onderzoek. Door Aidenvironment is een selectie gemaakt van 49 grotere FSC-CoC-importeurs op basis van de eerder uitgevoerde studies. Experts hebben vervolgens een bijschatting gemaakt voor het volume FSC-hout, dat door de overige FSC-CoC bedrijven is geïmporteerd. De onderzoekers hebben voor 2007 deze bijschatting vastgesteld op 15%. De Probosstudie heeft alle CoC-importeurs benaderd en heeft van een zeer beperkt aantal bedrijven geen gegevens ontvangen. Daarom was slechts een beperkte bijschatting van 1% noodzakelijk. Als de Aidenvironmentcijfers zonder bijschatting worden vergeleken met de Proboscijfers dan blijkt dat ook het plaatmateriaal een zeer lichte stijging laat zien. De importcijfers in product m³ uit beide studies lijken dus goed met elkaar te corresponderen. Het verschil tussen de waarden in tabel 1.1 (kolom

netto import) die zijn uitgedrukt in m³ rhe wordt dus grotendeels verklaard door verschillen in de gehanteerde conversiefactoren.

Houtproducten

De door Probos in haar studie gepresenteerde verbruikscijfers hebben alleen betrekking op gezaagd hout en plaatmateriaal. Houtproducten, zoals deuren en kozijnen, zijn hierin door Probos niet meegenomen. Aidenvironment heeft deuren en kozijnen wel meegenomen in haar verbruikscijfers. Het volume FSC gecertificeerd hout op de Nederlandse markt neemt als gevolg hiervan met ca. 54.000 m³ rhe toe. Dit wordt echter gecompenseerd door het feit dat ook het totale Nederlandse gebruik van houten deuren en kozijnen in het totale Nederlandse houtverbruik moet worden opgenomen. Het totale Nederlandse houtgebruik wordt hierdoor 224.000 m³ rhe hoger. Het effect van het meenemen van de houtproducten op de hoogte van het marktaandeel is als gevolg hiervan dus beperkt. Het FSC marktaandeel wordt hierdoor 0,2 procentpunten hoger. Zonder de houtproducten zou het marktaandeel 15,3% i.p.v. 15,5% zijn.

Het totale houtverbruik in ons land

Ook hier treden verschillen op. Het betreft hier het verbruik aan hout en houtproducten dat is gebaseerd op de jaarlijkse import- en exportcijfers van het CBS en de Probos-cijfers voor de productie van houtproducten in eigen land. Op basis van dit getal wordt het percentage duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt berekend.

Het verbruikscijfer voor 2008 (7.320.000 m³ rhe¹²) van Aidenvironment ligt ruim 850.000 m³ rhe hoger dan dat van Probos. De verschillen in het verbruikscijfer zijn voor het grootste deel terug te voeren op de gebruikte conversiefactoren om te komen tot rondhoutequivalenten. Aidenvironment hanteert hogere conversiefactoren voor tropisch hardhout, tropisch triplex en multiplex, spaanplaat en vezelplaat.

Een volgende verklaring voor het verschil in totaal verbruik is dat de Aidenvironmentstudie de gehele Nederlandse rondhoutverwerking meeneemt. Daarmee treedt een overschatting op van dit marktsegment, omdat 32% van het in Nederland verwerkte rondhout naar o.a. de papierindustrie gaat en dus niet wordt verwerkt tot gezaagd hout.

¹² Dit is het totale Nederlandse houtgebruik dat door Aidenvironment is ingeschat voor 2008. Door er vanuit te gaan dat het houtverbruik vanwege de economische recessie weer zal dalen tot het niveau in 2006.

Bijlage 4. Gecertificeerd bosareaal per land

| Europa Land | Oppervlakte bos (in 1000 ha) | | | Aandeel gecertificeerd (in %) | | |
|------------------|------------------------------|---------------|-----------------|-------------------------------|-----------|------------|
| | FSC | PEFC | Totaal per land | FSC | PEFC | Totaal |
| België | 13 | 281 | 667 | 2% | 42% | 44% |
| Bosnië | 123 | 0 | 2.185 | 6% | - | 6% |
| Bulgarije | 114 | 0 | 3.625 | 3% | - | 3% |
| Denemarken | 192 | 2.224 | 500 | 4% | 66% | 70% |
| Duitsland | 432 | 7.284 | 11.076 | 4% | 66% | 70% |
| Estland | 1.083 | 0 | 2.284 | 47% | - | 47% |
| Finland | 10 | 20.806 | 22.500 | 0,0004% | 92% | 93% |
| Frankrijk | 17 | 5.114 | 15.554 | 0,001% | 33% | 33% |
| Groot Brittannië | 1.576 | 0 | 2.845 | 55% | - | 55% |
| Griekenland | 37 | 0 | 3.752 | 1% | - | 1% |
| Hongarije | 252 | 0 | 1.976 | 13% | - | 13% |
| Ierland | 446 | 0 | 669 | 67% | - | 67% |
| Italië | 49 | 717 | 9.979 | 0,005% | 7% | 8% |
| Kroatië | 2.019 | 0 | 2.135 | 95% | - | 95% |
| Letland | 1.621 | 0 | 2.941 | 55% | - | 55% |
| Litouwen | 1.021 | 0 | 2.099 | 49% | - | 49% |
| Luxemburg | 19 | 27 | 87 | 22% | 30% | 52% |
| Nederland | 152 | 0 | 365 | 42% | - | 42% |
| Noorwegen | 30 | 9.115 | 9.387 | 0,003% | 97% | 97% |
| Oekraïne | 1.358 | 0 | 9.575 | 14% | - | 14% |
| Oostenrijk | 5 | 1.956 | 3.862 | 0,001% | 51% | 51% |
| Polen | 6.996 | 0 | 9.192 | 76% | - | 76% |
| Portugal | 193 | 168 | 3.783 | 5% | 4% | 10% |
| Roemenië | 917 | 0 | 6.370 | 14% | - | 14% |
| Rusland | 21.094 | 0 | 808.790 | 3% | - | 3% |
| Servië | 169 | 0 | 2.694 | 6% | - | 6% |
| Slowakije | 174 | 1.221 | 1.929 | 9% | 63% | 72% |
| Slovenië | 212 | 0 | 1.264 | 17% | - | 17% |
| Spanje | 127 | 1.120 | 17.915 | 1% | 6% | 7% |
| Tsjechië | 53 | 1.883 | 2.648 | 2% | 71% | 73% |
| Wit Rusland | 2.366 | 0 | 7.894 | 30% | - | 30% |
| Zweden | 9.736 | 7.507 | 27.528 | 35% | 27% | 63% |
| Zwitserland | 605 | 145 | 1.221 | 50% | 12% | 61% |
| Totaal | 53.210 | 57.569 | 99.293 | 5% | 6% | 11% |

| Afrika | | | | |
|---------------|------------------|--------------------|------------|---------------|
| Land | FSC | Totaal | FSC | Totaal |
| Gabon | 1.873.505 | 21.775.000 | 9% | 9% |
| Kameroen | 878.896 | 21.245.000 | 4% | 4% |
| Kenia | 2.438 | 3.522.000 | 0,0007% | 0,0007% |
| Kongo | 1.907.843 | 22.471.000 | 8% | 8% |
| Marokko | 20.270 | 4.364.000 | 0,005% | 0,005% |
| Mozambique | 71.061 | 19.262.000 | 0,004% | 0,004% |
| Namibië | 327.919 | 7.661.000 | 4% | 4% |
| Zuid Afrika | 1.637.659 | 9.203.000 | 18% | 18% |
| Swaziland | 117.450 | 541.000 | 22% | 22% |
| Tanzania | 36.359 | 35.257.00 | 0,001% | 0,001% |
| Uganda | 204.207 | 3.627.000 | 6% | 6% |
| Zimbabwe | 17.924 | 17.540.000 | 0,001% | 0,001% |
| Totaal | 5.222.026 | 144.693.000 | 4% | 4% |

| Oceanië | Oppervlakte bos (in 1000 ha) | | | Aandeel gecertificeerd (in %) | | |
|--------------------|-------------------------------------|------------------|------------------------|--------------------------------------|--------------|---------------|
| Land | FSC | PEFC | Totaal per land | FSC | PEFC | Totaal |
| Australië | 532.391 | 9.922.574 | 163.678.000 | 0,003% | 0,06% | 0,063% |
| Nieuw Zeeland | 1.046.672 | 0 | 8.309.000 | 13% | - | 13% |
| Papua Nieuw Guinea | 40.865 | 0 | 29.437.000 | 0,001% | - | 0,001% |
| Salomon eilanden | 39.402 | 0 | 2.172.000 | 2% | - | 2% |
| Totaal | 1.659.330 | 9.922.574 | 203.596.000 | 1% | 0,05% | 1% |

| Noord Amerika | Oppervlakte bos (in 1000 ha) | | | | | Aandeel gecertificeerd (in %) | | | | |
|----------------------|-------------------------------------|---------------|---------------|---------------|------------------------|--------------------------------------|-------------|------------|------------|---------------|
| Land | FSC | ATFS | SFI | CSA | Totaal per land | FSC | ATFS | SFI | CSA | Totaal |
| Canada | 27.536 | 0 | 48.842 | 72.888 | 310.134 | 9% | - | 16% | 24% | 48% |
| USA | 11.617 | 10.745 | 22.432 | 0 | 303.089 | 4% | 4% | 7% | - | 15% |
| Totaal | 39.152 | 10.745 | 71.274 | 72.888 | 613.223 | 6% | 2% | 12% | 12% | 32% |

| Azië | Oppervlakte bos (in 1000 ha) | | | Aandeel gecertificeerd (in %) | | |
|---------------|-------------------------------------|------------------|------------------------|--------------------------------------|-------------|---------------|
| Land | FSC | MTCC | Totaal per land | FSC | MTCC | Totaal |
| China | 924.156 | 0 | 197.290.000 | 0,005% | - | 0,005% |
| India | 644 | 0 | 67.701.000 | 0,00001% | - | 0,00001% |
| Indonesië | 1.090.062 | 0 | 88.495.000 | 1% | - | 1% |
| Japan | 282.314 | 0 | 24.868.000 | 1% | - | 1% |
| Korea | 193.391 | 0 | 6.187.000 | 3% | - | 3% |
| Laos | 12.452 | 0 | 16.142.000 | 0,0008% | - | 0,0008% |
| Maleisië | 203.842 | 4.482.101 | 20.890.000 | 1% | 21% | 22% |
| Nepal | 14.145 | 0 | 3.636.000 | 0,004% | - | 0,004% |
| Sri Lanka | 23.172 | 0 | 1.933.000 | 1% | - | 1% |
| Thailand | 7.643 | 0 | 14.520.000 | 0,0005% | - | 0,0005% |
| Vietnam | 9.782 | 0 | 12.931.000 | 0,0008% | - | 0,0008% |
| Totaal | 2.761.603 | 4.482.101 | 454.593.000 | 1% | 1% | 2% |

Midden- en Zuid Amerika

| Land | FSC | PEFC | Totaal per land | FSC | PEFC | Totaal |
|---------------|-------------------|------------------|------------------------|------------|---------------|---------------|
| Argentinië | 215.470 | 0 | 33.021.000 | 1% | - | 1% |
| Belize | 104.888 | 0 | 1.653.000 | 6% | - | 6% |
| Bolivia | 1.729.736 | 0 | 58.740.000 | 3% | - | 3% |
| Brazilië | 5.464.126 | 1.169.320 | 477.698.000 | 1% | 0,002% | 1% |
| Chili | 413.430 | 1.911.920 | 16.121.000 | 3% | 12% | 14% |
| Columbia | 94.453 | 0 | 60.728.000 | 0,002% | - | 0,002% |
| Costa rica | 68.273 | 0 | 2.391.000 | 3% | 0% | 3% |
| Ecuador | 32.005 | 0 | 10.853.000 | 0,003% | - | 0,003% |
| Guatemala | 436.424 | 0 | 3.938.000 | 11% | - | 11% |
| Guyana | 371.681 | 0 | 15.104.000 | 2% | - | 2% |
| Honduras | 36.099 | 0 | 4.648.000 | 1% | - | 1% |
| Mexico | 752.477 | 0 | 64.238.000 | 1% | - | 1% |
| Nicaragua | 19.621 | 0 | 5.189.000 | 0,004% | - | 0,004% |
| Panama | 55.203 | 0 | 4.294.000 | 1% | - | 1% |
| Paraguay | 13.245 | 0 | 18.475.000 | 0,0007% | - | 0,0007% |
| Peru | 623.224 | 0 | 68.742.000 | 1% | - | 1% |
| Uruguay | 1.059.631 | 0 | 1.506.000 | 70% | - | 70% |
| Venezuela | 139.650 | 0 | 47.713.000 | 0,003% | - | 0,003% |
| Totaal | 11.695.902 | 3.081.240 | 895.052.000 | 1% | 0,003% | 2% |

Bronnen: - FSC: www.fsc.org - September 2009
- PEFC, CSA, SFI en ATFS: www.pefc.org, 1 november 2009
- MTCC: www.mtcc.nl, september 2009
- Bosareaal per land: www.fao.org/forestry/fra/fra2005/en/, gegevens uit de Forest resources Assessment 2005